

การดำเนินนโยบายมุ่งใต้ใหม่ของไต้หวันในฐานะเครื่องมือในการสร้างมิตรประเทศ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TAIWAN'S NEW SOUTHBOUND POLICY IMPLEMENTATION AS A TOOL TO MAINTAIN
DIPLOMATIC TIES

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	การดำเนินนโยบายมุ่งใต้ใหม่ของไต้หวันในฐานะเครื่องมือ ในการสร้างมิตรประเทศ
โดย	นายณัชพล สังข์ชะโห
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุษบารัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พนัสพรประสิทธิ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ณัชพล สังข์ชะโห : การดำเนินนโยบายมุ่งใต้ใหม่ของไต้หวันในฐานะเครื่องมือในการสร้างมิตรประเทศ. (TAIWAN’S NEW SOUTHBOUND POLICY IMPLEMENTATION AS A TOOL TO MAINTAIN DIPLOMATIC TIES) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ธีรวิทย์ สุพุทธิกุล

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามว่าไต้หวันพยายามถ่วงดุลอำนาจจีน โดยใช้นโยบายมุ่งใต้ใหม่ (New Southbound Policy) เป็นเครื่องมืออย่างไร

จากการศึกษาพบว่า นโยบายมุ่งใต้ใหม่ (New Southbound Policy) เป็นเครื่องมือของไต้หวันในการถ่วงดุลอำนาจจีนแบบละมุนละม่อม (soft balancing) โดยผลักดันให้เกิดการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับ “มิตรประเทศ” เป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวัน 18 ประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญกับบุคคลเป็นศูนย์กลาง (people-centered) และแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรระหว่างไต้หวันกับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เช่น การค้า การศึกษา การเกษตร การท่องเที่ยว การแพทย์ สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากจีนและเป็นการสร้าง “แนวร่วม” ที่มีผลประโยชน์และเป้าหมายร่วมกัน (like-minded nations) เนื่องจากมิตรประเทศต้องพึ่งพาเศรษฐกิจกับไต้หวัน จึงต้องรักษาผลประโยชน์ของตน อีกทั้งเป็นการรวมกลุ่มของมิตรประเทศค่านิยมทางการเมืองร่วมกันจากการเป็นรัฐประชาธิปไตย จึงเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความมั่นคงของไต้หวันในการยับยั้งจีนไม่ให้คุกคามไต้หวันจากหลักการจีนเดียวและเป็นการรักษาสถานะเดิมที่เป็นอยู่ของไต้หวัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ   ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2564   ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6380047024 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: Taiwan's foreign policy, New Southbound Policy, soft balancing, like-minded nations

Natchaphon Sungkaho : TAIWAN'S NEW SOUTHBOUND POLICY IMPLEMENTATION AS A TOOL TO MAINTAIN DIPLOMATIC TIES. Advisor: Asst. Prof. Doctor TEEWIN SUPUTTIKUN

The purposes of this study were to clarify Taiwan's New Southbound Policy implementation as a tool to balance China.

The results of the study revealed that Taiwan's New Southbound Policy built a diplomatic tie with 18 partnerships in Southeast Asia, South Asia countries, Australia, and New Zealand by promoting regional exchange and collaboration. The policy's main objective is to enhance economic, trade relations, research and technology, culture, agriculture, resource sharing, and people-centered interaction. It also aims to strengthen the complete trade and economic linkages between Taiwan and 18 partnerships. This policy has helped Taiwan distance itself from China and reduce Taiwan reliance on mainland China. Thus, Taiwan's New Southbound Policy can describe soft balancing methods as a tool to maintain diplomatic ties. Taiwan is trying to maintain the status quo in cross-strait relations. Moreover, Taiwan persuades like-minded nations to restrain China's power in cross-strait relations.

Field of Study: International Relations

Student's Signature .....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลอันเป็นที่เคารพรักในชีวิตของข้าพเจ้า กราบขอบพระคุณครอบครัวสังข์ชะโท ที่คอยสนับสนุนทุกความสำเร็จในชีวิตของข้าพเจ้าตลอดมาตั้งแต่เด็กจนโต การได้ที่ข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตจากภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอีกหนึ่งของขวัญที่ข้าพเจ้าสามารถตอบแทนบุญคุณครอบครัวอันเป็นที่รักของข้าพเจ้าได้อย่างภาคภูมิใจ

ขอขอบคุณ ผศ. ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง เนื่องด้วยหน้าที่การงานของข้าพเจ้าแทบไม่ได้เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ข้าพเจ้าเรียน แต่อาจารย์ก็ได้คอยผลักดันและให้แนวทางในการจัดทำสารนิพนธ์จนสำเร็จตามที่หวังไว้

ขอบคุณ MAIR 18 ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันและกันทั้งแบบออนไลน์และออนไลน์มาโดยตลอด ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยรับฟังข้าพเจ้าเวลาเหนื่อยและหมดกำลังใจ

และสุดท้ายขอบคุณตัวข้าพเจ้าเองที่บากบั่นอดทนในการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้าพเจ้ายอมรับว่าช่วงการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นช่วงเวลาที่ยากลำบาก เปรียบเหมือนเครื่องหมายเตือนใจข้าพเจ้าในยามที่คิดว่าเมื่อใดที่ข้าพเจ้าเหนื่อยหรือท้อ ให้กลับมามองในตอนที่ทำสารนิพนธ์ว่าเรามีความพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามา และเมื่อเราตั้งใจทำอะไรอย่างเต็มความสามารถ ผลลัพธ์ที่ได้จะงดงามเสมอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ณัชพล สังข์ชะโท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
การดำเนินนโยบายมุ่งใต้ใหม่ของไต้หวันในฐานะเครื่องมือในการสร้างมิตรประเทศ.....	8
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	8
ทบทวนวรรณกรรม.....	10
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	13
การดำเนินนโยบายต่างประเทศในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันในอดีต.....	15
ปมความขัดแย้งระหว่างไต้หวันกับจีนภายใต้ฉันทมติ 1992 (1992 Consensus).....	16
แรงกดดันจากจีนในยุครัฐบาลไซ่ อิงเหวิน.....	19
การดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวัน.....	21
แนวทางการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy.....	23
ทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลาง (people-centered) หัวใจหลักของนโยบาย.....	25
ผลการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy.....	27
นโยบาย New Southbound Policy เครื่องมือในการสร้างแนวร่วมเพื่อถ่วงดุลโดยละม่อมจีน.....	33
สาเหตุการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy.....	34
จีนอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย.....	35
นโยบาย New Southbound Policy เครื่องมือการถ่วงดุลอำนาจแบบละม่อมละม่อม.....	36
การวิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายในการถ่วงดุลอำนาจจีน.....	36
การถ่วงดุลอำนาจแบบละม่อมละม่อมทางเศรษฐกิจ.....	37

การถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมภายใต้บุคคลเป็นศูนย์กลาง	39
นโยบาย New Southbound Policy เครื่องมือสร้างแนวร่วมมือถ่วงดุลอำนาจจีน	41
สรุป.....	44
บรรณานุกรม.....	46
ประวัติผู้เขียน.....	55

การดำเนินนโยบายมุ่งใต้ใหม่ของไต้หวันในฐานะเครื่องมือในการสร้างมิตรประเทศ
(TAIWAN'S NEW SOUTHBOUND POLICY IMPLEMENTATION
AS A TOOL TO MAINTAIN DIPLOMATIC TIES)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่การเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีไช่ อิงเหวิน ของไต้หวันจากพรรค Democratic Progressive Party (DPP) ในปี ค.ศ. 2016 ไต้หวันพยายามรักษาสถานะของตนในเวทีโลกแม้ว่าจะถูกจีนภายใต้การนำของรัฐบาลสี จิ้นผิง คุกคาม โดยหวังจะผนวกรวมไต้หวันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของจีนภายในปี ค.ศ. 2049 ขณะที่เน้นย้ำหลักการจีนเดียว (One China)¹ ไต้หวันจึงต้องดำเนินนโยบายต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยจากจีนและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของตน

นโยบายมุ่งใต้ใหม่ (New Southbound Policy) เป็นหนึ่งในแนวนโยบายต่างประเทศของไต้หวันในรัฐบาลไช่ อิงเหวิน ซึ่งได้เปิดตัวเมื่อ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 2016 โดยเป็นเครื่องมือในการสานสัมพันธ์และส่งเสริมเศรษฐกิจของไต้หวัน ผ่านการสร้างความร่วมมือกับประเทศเป้าหมายที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ของไต้หวัน 18 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสมาชิกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ (ไทย, มาเลเซีย, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, เวียดนาม, ลาว, เมียนมาร์, บรูไน และ กัมพูชา) ประเทศในเอเชียใต้ 6 ประเทศ (อินเดีย, ปากีสถาน, บังคลาเทศ, เนปาล, ศรีลังกา และ ภูฏาน) ตลอดจนออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ โดยร่วมมือด้านต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือทางการเกษตร การแพทย์และสาธารณสุข และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์² นโยบาย New Southbound Policy มีขึ้นเพื่อพยายามลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับจีน โดยผลักดันภาคธุรกิจให้กลับมาลงทุนในประเทศ และขยายโอกาสการลงทุนในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันมากขึ้น³ ทำให้ไต้หวันมีความสัมพันธ์กับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ 18 ประเทศอย่างใกล้ชิด มีความก้าวหน้าของการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ในด้านเศรษฐกิจการค้าที่เพิ่มมากขึ้น จำนวน

¹ Atlantic Council, "“One China” Policy and China’s Approach to Taiwan”, in *Chinese Messaging across the Strait* (2020).

² "What’s Next for Taiwan’s New Southbound Policy in Tsai’s Second Term," *The Diplomat*, updated January 15, 2020, accessed April 15, 2022, <http://thediplomat.com/2020/01/whats-next-for-taiwans-new-southbound-policy-in-tsais-second-term/>

³ Bonnie S. Glaser et al, "Introduction," in *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan’s Regional Integration* (Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018).

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวไต้หวันเพิ่มขึ้น และจำนวนนักเรียนแลกเปลี่ยนที่มาศึกษาต่อที่ไต้หวันรวมถึงจำนวนแรงงานจากประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่เข้ามาทำงานที่ไต้หวันเพิ่มมากขึ้น

จุดยืนของรัฐบาลไต้หวันนำโดยไช่ อิงเหวิน จากพรรค DPP มีความต้องการรักษาความเป็นอิสระและต้องการประกาศเอกราชจากจีน เนื่องจากทั้งสองรัฐบาลยึดถือหลักการจีนเดียว (One China) ที่แตกต่างกันโดยรัฐบาลจีนแผ่นดินใหญ่ยึดหลักการจีนเดียวที่มีรัฐบาลจีนเป็นผู้นำและพยายามรวมไต้หวันเข้ามาอยู่ในการปกครองของจีนแผ่นดินใหญ่โดยใช้หลักการ “1 ประเทศ 2 ระบบ” ขณะที่รัฐบาลไต้หวันมองว่ารัฐบาล “สาธารณรัฐจีน” ซึ่งเป็นชื่อทางการไต้หวันเป็นจีนเดียวเช่นกัน ทำให้ไต้หวันต้องการที่จะเป็นเอกราชและแยกตัวออกจากจีนแผ่นดินใหญ่⁴ ไต้หวันจึงแสดงท่าทีแข็งกร้าวต่อจีนท่ามกลางความตึงเครียดระหว่างกัน ทำให้รัฐบาลจีนแทรกแซงสถานภาพของไต้หวันในเวทีโลก เช่น การผลักดันให้หลายประเทศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน การไม่ยอมให้เข้าร่วมประชุมประจำปีขององค์การอนามัยโลก (WHO) และการขัดขวางไม่ให้ไต้หวันเข้าร่วมองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO)⁵ และองค์การอื่น ๆ นอกจากนี้รัฐบาลจีนได้เพิ่มกำลังทางด้านการทหารและพยายาม ส่งสัญญาณต่อรัฐบาลไต้หวันหากไต้หวันแสดงท่าทีที่จะประกาศเอกราชจากจีน โดยรัฐบาลจีนพร้อมที่จะใช้กำลังทหารกับไต้หวัน⁶

นโยบาย New Southbound Policy เปิดโอกาสให้ไต้หวันมีบทบาททางเศรษฐกิจและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (people-centered) กับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวัน ขณะเดียวกันจีนขยายอำนาจผ่านโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายใต้ยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiative (BRI) นับเป็นความท้าทายของไต้หวันในการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy กับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวัน 18 ประเทศ เนื่องจากทั้ง 2 รัฐบาลมีจุดประสงค์เดียวกันในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลจีนมีข้อได้เปรียบจากการเป็นชาติมหาอำนาจและต้องการผลสัมฤทธิ์ในระยะยาว แต่รัฐบาลไต้หวันมีข้อจำกัดในเรื่องของสถานภาพในเวทีโลกและทรัพยากรที่จำกัดทำให้นโยบาย New Southbound Policy

⁴ "What Does the 1992 Consensus Mean to Citizens in Taiwan?," The Diplomat, updated November 10, 2018, accessed April 15, 2022, <https://thediplomat.com/2018/11/what-does-the-1992-consensus-mean-to-citizens-in-taiwan>.

⁵ Robert D. Blackwill and Philip Zelikow, "China Confronts Taiwan," in *The United States, China, and Taiwan: A Strategy to Prevent War*. (Council on Foreign Relations, 2021).

⁶ Denny Roy, "Prospect for Taiwan Maintaining Its Autonomy under Chinese Pressure," *Asian Survey* 57 (November/December 2017).

เป็นความพยายามพัฒนาไต้หวันผ่านการแลกเปลี่ยนทรัพยากร วัฒนธรรม วิชาการและบุคลากร⁷ จึงมีความสำคัญต่อไต้หวันทั้งในด้านการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและยังเป็นเครื่องมือในการถ่วงดุลการขยายอำนาจของจีนจากการสร้างมิตรประเทศทางเศรษฐกิจกับประเทศเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ 18 ประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนำไปสู่คำถามวิจัยว่าไต้หวันพยายามถ่วงดุลอำนาจจีน โดยใช้นโยบาย New Southbound Policy เป็นเครื่องมืออย่างไร งานวิจัยเสนอนโยบายนี้ผลักดันให้เกิดการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนภาคเอกชนเข้าไปลงทุนและส่งออกสินค้าไปยังประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวัน ซึ่งจะนำไปสู่การลงนามกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงการใช้ทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างกัน และการพัฒนาทักษะความสามารถของแรงงานจากประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์เหล่านี้ เพื่อสร้าง “แนวร่วม” ที่มีผลประโยชน์และเป้าหมายร่วมกันในการยับยั้งจีนไม่ให้คุกคามไต้หวัน การศึกษาวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวันและเพื่อแสดงให้เห็นการดำเนินนโยบายของไต้หวันในการสร้างมิตรประเทศเพื่อถ่วงดุลอำนาจจีน

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไต้หวันในอดีต ซึ่งรวมถึงการเข้าไปมีบทบาทของไต้หวันในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไต้หวัน โดย Dennis V. Hickey มองว่าไต้หวันดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อสร้างความมั่นคงและความเป็นประชาธิปไตยของไต้หวัน การผงาดขึ้นของจีนจึงเป็นภัยคุกคามของไต้หวันในการรักษาความเป็นเอกราช รวมถึงความตึงเครียดในช่องแคบไต้หวัน ทำให้จีนเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของไต้หวัน รัฐบาลหลี่ เต็งฮุย (ค.ศ.1994 - ค.ศ.1999) จึงดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อแสวงหาพันธมิตรทางการทูตและส่งเสริมการพัฒนาแก่ประเทศที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน⁸ งานวิจัยของรุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล กล่าวว่า ถึงแม้ว่าไต้หวันจะมีความสัมพันธ์ทางการทูตเพียงไม่กี่

⁷ "Taiwan's Southbound Practices Vs China's Belt & Road," Taiwan Insight, updated October 4, 2017, accessed April 23, 2022, <https://taiwaninsight.org/2017/10/04/taiwans-southbound-practices-vs-chinas-belt-road/>.

⁸ Dennis V. Hickey, *Foreign Policy Making in Taiwan: From Principle to Pragmatism* (New York: Routledge, 2007).

ประเทศ แต่พยายามดำเนินนโยบายเพื่อรักษาพื้นที่ระหว่างประเทศและการมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ ภายใต้ข้อจำกัดของหลักการจีนเดียว ทำให้ได้หวั่นดำเนินความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการกับประเทศที่ยอมรับหลักการจีนเดียวของจีนผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการค้าการลงทุน ด้านแรงงาน ด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น⁹ สอดคล้องกับ Ian Taylor ซึ่งอธิบายถึงบทบาทของไต้หวันในฐานะตัวแสดงในเศรษฐกิจโลก ทำให้นโยบายต่างประเทศของไต้หวันพยายามสร้างความสัมพันธ์ผ่านการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศขนาดเล็กผ่านกลยุทธ์ dollar diplomacy ที่สนับสนุนเงินช่วยเหลือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การชำระหนี้และฟื้นฟูเศรษฐกิจ เพื่อผลตอบแทนทางการเมืองและสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงผลักดันสถานะความเป็นรัฐของไต้หวันในเวทีโลก นำไปสู่การแข่งขันให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างไต้หวันกับจีนที่ทั้งสองรัฐบาลต่างให้เงินช่วยเหลือประเทศขนาดเล็กในทวีปแอฟริกาซึ่งขอรับการช่วยเหลือจากทั้งสองรัฐบาลโดยไม่ได้สนใจในหลักการจีนเดียว เช่น ใน ปี ค.ศ. 1996 เซเนกัลเปลี่ยนมาดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันเพื่อรับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลไต้หวัน และในปี ค.ศ. 1997 ไต้หวันให้เงินช่วยเหลือประเทศไลบีเรียเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ สนามบิน ท่าเรือ เป็นต้น รวมถึงการให้เงินช่วยเหลือในการผลิตธัญพืช ทำให้ไต้หวันกับไลบีเรียมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ขณะเดียวกันไลบีเรียยังคงดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน¹⁰

งานวิจัยของ Brian Olsen กล่าวถึงการแข่งขันระหว่างไต้หวันกับจีนด้วย dollar diplomacy เพื่อรักษาพันธมิตรทางเศรษฐกิจและสร้างการยอมรับจากประเทศที่เข้าไปช่วยเหลือ เช่น ไต้หวันและจีนแข่งขันดำเนินนโยบาย dollar diplomacy โดยใช้เงินสนับสนุนและการลงทุนในการเข้าไปแทรกแซงการเมืองภายในของรัฐบาลในแคริบเบียนและอเมริกากลาง โดยการใช้ dollar diplomacy สร้างความสัมพันธ์กับประเทศเป้าหมายในระยะสั้นจากการให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา แต่ในระยะยาวนั้นส่งผลกระทบต่อ การเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคจากการที่ประเทศกำลังพัฒนาต่างต้องพึ่งพิงเงินและไต้หวันอยู่ตลอด¹¹ เห็นได้ว่านโยบายต่างประเทศของไต้หวันในอดีตมีรูปแบบการดำเนินการที่คล้ายกับนโยบาย New Southbound Policy ของ

⁹ รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล, "การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของไต้หวันและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ. 1988-2018)" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563).

¹⁰ Taylor Ian, "Taiwan's Foreign Policy and Africa: The Limitations of Dollar Diplomacy," *Journal of Contemporary China* 11 (2002).

¹¹ Brian Olsen, "The Role of Dollar Diplomacy in China-Taiwan Diplomatic Competition in the Caribbean and Central America" (Simon Fraser University, 2009).

รัฐบาลไต้หวัน ซึ่งเป็นนโยบายที่ต้องการลดการพึ่งพาจีนในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไต้หวัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อรักษาสถานะของไต้หวันในเวทีโลกและสร้างการมีบทบาทไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันใน New Southbound Policy ทำให้ไต้หวันหันมาสนใจประเทศกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น ท่ามกลางการขยายอำนาจของจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกด้วยนโยบาย Belt and Road Initiative ที่มีประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่คล้ายกันและมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมือนกันในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาในภูมิภาค

สำหรับวรรณกรรมที่กล่าวถึงการมีบทบาทของไต้หวันในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ David Scott กล่าวว่าไต้หวันให้ความสำคัญกับภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกมากขึ้นเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยจากการเผชิญกับภัยแรงกดดันจากจีนที่ต้องการรวมไต้หวันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของจีนผ่านความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐในการสร้างความร่วมมือในด้านการลงทุนและการค้าในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ¹² งานเขียนของ JING Bo-jiun แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์แบบทวิภาคีกับต่างประเทศ เช่น ผู้นำไต้หวันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหันมาให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ¹³ ขณะทำงานเขียนของ Jie-Chen ได้ศึกษานโยบายต่างประเทศของไต้หวันในรัฐบาลหลี่เต็งฮุย อธิบายได้ว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจกับกระบวนการสร้างประชาธิปไตยของไต้หวันส่งผลให้ไต้หวันมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจุดประสงค์หลักของนโยบายต่างประเทศของไต้หวันในขณะนั้นคือการสร้างการยอมรับในเวทีโลก ซึ่งมีนัยยะในการขยายตลาดไปยังต่างประเทศและรับประกันเอกราชของไต้หวันจากภัยคุกคามจีน¹⁴ เช่นเดียวกับ Wei-Chin Lee กล่าวถึงนโยบายการให้ความช่วยเหลือกับประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาของไต้หวัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ภายใต้การพยายามขัดขวางการเป็นเอกราชจากจีนนำไปสู่การแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างไต้หวันกับจีน¹⁵ นอกจากนี้ Denny Roy มองว่า ประเทศมหาอำนาจ อาทิ สหรัฐฯ เป็นผู้สนับสนุนสำคัญในการกำหนดแนวทางการดำเนิน

¹² David Scott, "Taiwan's Pivot to the Indo-Pacific," *Asia-Pacific Review* 26 (May 2019).

¹³ Jing Bo-jiun, "Taiwan and Southeast Asia: Opportunities and Constraints of Continued Engagement," *Maryland Series in Contemporary Asian Studies* (2016).

¹⁴ Chen Jie, "Foreign Policy of the New Taiwan: Pragmatic Diplomacy in Southeast Asia," *The China Journal* 49 (January 2003).

¹⁵ Wei-Chin Lee, "Taiwan's Foreign Aid Policy," *Asian Affairs* 20 (1993).

นโยบายต่างประเทศของไต้หวันที่พยายามรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ โดยประเทศในทะเลแปซิฟิก เช่น คิริบาติ ตูวาลู หมู่เกาะโซโลมอน เป็นต้น อีกทั้งสนับสนุนสถานะของไต้หวันภายใต้แรงกดดันของจีนในภูมิภาคที่ทำให้หลายประเทศในแปซิฟิกตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน การดำเนินยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐฯเปิดโอกาสให้ไต้หวันสามารถดำเนินนโยบายต่างประเทศในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกมากขึ้น เนื่องจากไต้หวันต้องการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจและแบ่งปันทรัพยากรร่วมกับสหรัฐฯ และประเทศในภูมิภาค โดยงานของ Denny Roy มองว่าไต้หวันเป็นจุดสำคัญในการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ขณะเดียวกันสหรัฐฯ มองเห็นข้อจำกัดในการสร้างความร่วมมือไต้หวันจากหลักการจีนเดียวสหรัฐฯ จึงไม่กำหนดไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินยุทธศาสตร์แต่เป็นส่วนสำคัญในฐานะผู้ช่วยเหลือทางยุทธศาสตร์ที่ช่วยให้สหรัฐฯ บรรลุเป้าหมาย¹⁶

เห็นได้ว่าไต้หวันมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและมีบทบาทในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ในนโยบาย New Southbound Policy แต่ขาดความสัมพันธ์ทางการทูตแบบเป็นทางการ ขณะเดียวกันการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไต้หวันกับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ 18 ประเทศยังคงมีอุปสรรคจากการผงาดขึ้นของจีน ทั้งนี้ การดำเนินนโยบายต่างประเทศของชาติมหาอำนาจส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไต้หวันในการถ่วงดุลอำนาจจีน เนื่องจากไต้หวันยังต้องการได้รับการสนับสนุนในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงจากชาติมหาอำนาจ ทำให้ไต้หวันพยายามเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นคงและแสดงออกถึงความต้องการประกาศเอกราชจากจีน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ใช้กรอบแนวคิดการถ่วงดุลแบบละมุนละม่อม (Soft Balancing) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) ซึ่งแตกต่างจากการถ่วงดุลแบบแข็งกร้าว (Hard Balancing) ที่เป็นการถ่วงดุลด้วยกำลังทหาร นักวิชาการที่กล่าวถึงแนวคิดการถ่วงดุลแบบละมุนละม่อม (Soft balancing) ได้แก่ T.V.Paul ได้อธิบายการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อม (Soft Balancing) ว่าเป็นการถ่วงดุลอำนาจแบบสร้างพันธมิตรในระยะสั้น โดยไม่ได้ใช้อำนาจทางทหารเป็นเครื่องมือในการถ่วงดุลอำนาจ แต่ใช้เครื่องมือในเชิงสถาบัน เช่น องค์การระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อลดภัยคุกคามจากรัฐใหญ่¹⁷

¹⁶ Denny Roy, "Taiwan's Potential Role in the Free and Open Indo-Pacific Strategy Convergence in the South Pacific," *NBR Special Report 77* (March 2019).

¹⁷ T.V. Paul, "Introduction," in *Balance of Power: Theory and Practice in the Century* (California: Stanford University Press, 2004).

นอกจากนี้ Robert Pape ได้อธิบายกลไกของการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อม (Soft Balancing) ไว้ 4 ลักษณะ คือ เป็นวิธีการที่ไม่ได้ใช้เครื่องมือทางทหารในการขัดขวางรัฐใหญ่ เป็นวิธีการที่สร้างอุปสรรคในการขยายอำนาจของรัฐใหญ่ การสร้างความเข้มแข็งจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการสร้างความร่วมมือเพื่อสกัดกั้นไม่ให้รัฐใหญ่ใช้อำนาจมากเกินไป¹⁸

การถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมจึงเป็นนโยบายในการแสวงหาพันธมิตรของรัฐเล็กในการป้องกันความมั่นคงในระดับภูมิภาคจากการขยายอิทธิพลของรัฐใหญ่ ขณะเดียวกันรัฐใหญ่ก็ใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการจากรัฐเล็กและใช้เป็นเครื่องมือถ่วงดุลอำนาจกับรัฐใหญ่ด้วยตนเอง สอดคล้องกับการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวันในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับยุทธศาสตร์ 18 ประเทศในการถ่วงดุลอำนาจจากจีนซึ่งเป็นรัฐใหญ่และขยายอิทธิพลในกลุ่มประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันของนโยบาย New Southbound Policy

งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของรัฐบาลไต้หวันนำโดยไช่ อิงเหวิน ที่ได้รับชัยชนะและดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของไต้หวัน สมัยแรก ตั้งแต่ ค.ศ. 2016 - ค.ศ. 2020 โดยศึกษาการสร้างมิตรประเทศกับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ 18 ประเทศจากการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยศึกษาจากมูลค่าทางเศรษฐกิจ การส่งออก การลงทุนของไต้หวันในมิตรประเทศ และการลงนามกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน อีกทั้งศึกษาการดำเนินนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยีและวัฒนธรรมระหว่างกัน โดยอาศัยการวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย New Southbound policy ของไต้หวัน เช่น หนังสือ บทความ วารสารวิชาการ รายงานวิจัย บทสัมภาษณ์ และข่าวสารที่เกี่ยวข้องจากสื่อออนไลน์ที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานราชการของรัฐบาลไต้หวันที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายต่างประเทศของไต้หวัน โดยตรง เช่น เอกสารทางราชการของรัฐบาลไต้หวัน ข้อมูลสถิติของหน่วยงานราชการไต้หวัน เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการไต้หวัน โดยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์การดำเนินนโยบาย ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินนโยบายและทิศทางของการดำเนินนโยบายของไต้หวัน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะนำไปสู่การตอบคำถามวิจัยข้างต้นได้

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้ศึกษาจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 อธิบายถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันในอดีตและแรงกดดันของ

¹⁸ Robert A. Pape, "Soft Balancing against the United States," *International Security* 30 (Summer 2005).

รัฐบาลจีนที่ส่งผลให้ไต้หวันดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ส่วนที่ 2 นำเสนอเกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวัน อธิบายถึงขั้นตอนและทิศทางในการดำเนินนโยบายของไต้หวันผ่านความร่วมมือและการเข้าไปมีบทบาทกับประเทศเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของไต้หวัน เพื่อเสริมสร้างสถานะและบทบาทของไต้หวันในเวทีโลก ส่วนที่ 3 จะนำเสนอเกี่ยวกับการนำนโยบาย New Southbound Policy เป็นเครื่องมือในการถ่วงดุลอำนาจจีนแบบละมุนละม่อม (Soft Balancing) ของไต้หวันกับมิตรประเทศ 18 ประเทศ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของไต้หวันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และวิเคราะห์การดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวันเพื่อถ่วงดุลอำนาจจีนแบบละมุนละม่อม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการรวมกลุ่มมิตรประเทศของไต้หวันเพื่อถ่วงดุลอำนาจจีนที่มีอยู่ในภูมิภาค และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุปของงานวิจัย

การดำเนินนโยบายต่างประเทศในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันในอดีต

ภายหลังรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง (KMT) ของเจียง ไคเช็ก พ่ายแพ้ต่อกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (CCP) ในปี ค.ศ. 1949 ทำให้ต้องหนีออกจากจีนแผ่นดินใหญ่ไปตั้งสาธารณรัฐจีนที่เกาะไต้หวัน รัฐบาล KMT ที่ตั้ง ณ เกาะไต้หวันยังคงได้รับการรับรองความเป็นรัฐอธิปไตยและได้รับการยอมรับว่าเป็นจีนที่ชอบธรรมจากนานาประเทศ¹⁹ แต่เมื่อรัฐบาลจีนเข้ามามีบทบาทในเวทีโลก หลังจากที่องค์การสหประชาชาติให้การยอมรับรัฐบาลจีนและเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์การสหประชาชาติแทนรัฐบาลไต้หวันในปี ค.ศ. 1971²⁰ ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เปลี่ยนมาดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน ภายใต้เงื่อนไขของหลักการจีนเดียว (One China) ของรัฐบาลจีนที่มองว่าไต้หวันเป็นมณฑลหนึ่งของจีนและอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลจีน แต่อย่างไรก็ตามไต้หวันยังคงดำเนินความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ ที่ยังคงรับรองรัฐบาลจีนว่าเป็นรัฐบาลที่ชอบธรรมแต่ต้องการรักษาความสัมพันธ์กับไต้หวันจึงออกกฎหมายความสัมพันธ์กับไต้หวัน (Taiwan Relations Act) ในปี ค.ศ. 1979 ส่งผลให้สหรัฐฯ มีบทบาทในการปกป้องความมั่นคงของไต้หวันจากกองกำลังจีนและปกป้องสิทธิมนุษยชนของประชาชนไต้หวันจากการถูกจีนรุกราน การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของไต้หวัน และ

¹⁹ "Chinese Nationalists Move Capital to Taiwan," History, updated December 7 2020, accessed April 15, 2022, <https://www.history.com/this-day-in-history/chinese-nationalists-move-capital-to-taiwan>.

²⁰ อองอาจ เดชอิทธิรัตน์, เบื้องลึกเบื้องหลังความสัมพันธ์ไทย-ไต้หวัน ภายใต้นโยบายจีนเดียว (ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551; repr., 2).

เป็นการถ่วงดุลอำนาจจีนที่กำลังขยายอิทธิพล²¹ สหรัฐฯจึงเป็นมิตรประเทศที่สำคัญของไต้หวัน ในการสร้างความร่วมมือทางการทหารผ่านการขายอาวุธยุทโธปกรณ์แก่ไต้หวันเพื่อป้องปรามจีน อีกทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของไต้หวันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่สำคัญที่ขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของไต้หวัน การเป็นคู่ค้าระหว่างกันผ่านการเปิดการค้าเสรีและจากการเป็นประชาธิปไตย และสนับสนุนให้ไต้หวันมีส่วนร่วมในกิจกรรมระหว่างประเทศ เช่น การสนับสนุนไต้หวันเป็นสมาชิกความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) แสดงให้เห็นว่าการที่สหรัฐฯ ออกกฎหมายความสัมพันธ์กับไต้หวัน (Taiwan Relations Act) เป็นการสร้างมิตรประเทศกับไต้หวัน ในระยะยาวแบบไม่เป็นทางการ²² อย่างไรก็ตามไต้หวันต้องการรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตแบบเป็นทางการซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศขนาดเล็กเป็นผลมาจากประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน โดยรัฐบาลจีนบังคับให้ประเทศที่เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตยอมรับหลักการจีนเดียวและจะต้องไม่ดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันเพราะจีนมองว่าไต้หวันเป็นมณฑลหนึ่งของตน แสดงให้เห็นว่าไต้หวันยังคงแสวงหาและรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตแบบเป็นทางการเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาสถานะเดิม (status quo) และทำให้มีบทบาทในเวทีโลกของไต้หวันและการยอมรับในฐานะรัฐอธิปไตย

ปมความขัดแย้งระหว่างไต้หวันกับจีนภายใต้ฉันทมติ 1992 (1992 Consensus)

อีกหนึ่งปมความขัดแย้งระหว่างจีนกับไต้หวันที่มีมาอย่างยาวนานมีสาเหตุจากประเด็นที่ทั้งสองรัฐบาลระหว่าง Association for Relations Across the Taiwan Straits (ARATS) ของจีน และ Straits Exchange Foundation (SEF) ของไต้หวันต่างยอมรับหลักฉันทมติ 1992 (1992 Consensus) ที่มองว่ามีจีนเพียงหนึ่งเดียว (One China) แต่ในความเป็นจริงทั้งสองรัฐบาลต่างตีความหลักการจีนเดียวที่แตกต่างกันโดยจีนมองว่าตนเป็นจีนที่ชอบธรรมและไต้หวันเป็นเพียงมณฑลหนึ่งของจีนที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ ขณะที่ไต้หวันยอมรับในหลักการจีนเดียวที่มีความแตกต่างกัน

²¹ Alan Hao Yang Hsin-Huang Michael Hsiao, and Liang-Chi Russell Hsiao, "Taiwan's Foreign Policy: Evolution, Challenges and Opportunities," in *The Sage Handbook of Asian Foreign Policy*, ed. Takashi Inoguchi (55 City Road: SAGE Publication, 2020).

²² "Executive Summary: The Taiwan Relations Act after 20 Years: Keys to Past and Future Success," The Heritage Foundation, updated April 16, 1999, accessed April 23, 2022, <https://www.heritage.org/asia/report/executive-summary-the-taiwan-relations-act-after-20-years-keys-past-and-future-succes>.

ในการตีความและมองว่าตนเป็นจีนที่ชอบธรรมเช่นกัน²³ ภายใต้หลักการจีนเดียว (One China) ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไต้หวันจากผู้นำมาที่โอนอ่อนต่อจีนหรือแข็งกร้าวต่อจีนที่แตกต่างกัน เนื่องจากจากแนวคิดในหลักการจีนเดียวของ 2 พรรคต้นสังกัด ได้แก่ หม่า อิงจิว จากพรรคก๊กมินตั๋ง (KMT) และ ไช่ อิงเหวินจากพรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า (DPP) ที่แตกต่างกันในประเด็นของฉันทามติ 1992 (1992 Consensus) พรรค KMT ยอมรับฉันทามติ 1992 มองว่าทั้ง 2 ฝ่ายของช่องแคบไต้หวันเป็นจีนเดียวที่มีความแตกต่างกันและพยายามรักษาความสัมพันธ์ระหว่างไต้หวันกับจีนในช่องแคบไต้หวัน²⁴ ขณะที่พรรค DPP แสดงออกอย่างชัดเจนในการรักษาความเป็นรัฐอธิปไตยและต้องการประกาศเอกราชจากจีน รวมถึงการไม่ยอมรับหลักการจีนเดียว (One China) แต่ทั้งสองพรรคการเมืองต่างมีความเห็นเหมือนในการไม่ยอมรับในแนวคิด “1 ประเทศ 2 ระบบ” ของจีนที่ต้องการผนวกรวมไต้หวันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของจีน โดยยกฐานะเป็นเขตบริหารพิเศษของจีนเหมือนกับฮ่องกงและมาเก๊า²⁵

ในช่วงของรัฐบาลหม่า อิงจิว (ค.ศ. 2008-2016) จากพรรค KMT ยึดมั่นในหลักการจีนเดียว (One China) จากฉันทามติ 1992 และพยายามสานสัมพันธ์กับจีนผ่านนโยบายพักรบทางการทูต (diplomatic truce) เป็นนโยบายที่ทั้งสองรัฐบาลหยุดการใช้นโยบาย dollar diplomacy ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อเอาใจประเทศพันธมิตรของตน²⁶ และรักษาสถานะที่เป็นอยู่เดิมของไต้หวันรวมถึงรักษาความสัมพันธ์ทางการทูตของไต้หวัน ซึ่งทั้งสองรัฐบาลตกลงกันว่าจะไม่สร้างความขัดแย้งและคุกคามกัน²⁷ ทำให้ในช่วงรัฐบาลหม่า อิงจิว ไต้หวันมีท่าทีโอนอ่อนต่อจีน เห็นได้จากความสัมพันธ์ในช่องแคบไต้หวันระหว่างไต้หวันกับจีนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น²⁸

²³ Wei-chin Lee, "Consensus Found and Consensus Lost: Taiwan's 2016 Election, the "1992 Consensus," and Cross-Strait Relations," in *Taiwan's Political Re-Alignment and Diplomatic Challenges* (Palgrave Macmillan Cham, 2019).

²⁴ "Former Taiwan President Ma on One China, the 1992 Consensus, and Taiwan's Future," Brookings, updated March 16, 2017, accessed April 23, 2022, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/03/16/former-taiwan-president-ma-on-one-china-the-1992-consensus-and-taiwans-future/>.

²⁵ David G. Brown, "Are Dpp and Kmt Views of China Converging?," *Global Taiwan Brief* 5 (2020).

²⁶ J. Bruce Jacobs, "Taiwan: Changes and Challenges," *Australian Journal of International Affairs* 62 (2008).

²⁷ "Biding Time: The Challenge of Taiwan's International Status," Brookings, updated November 17, 2017, accessed April 23, 2022, https://www.brookings.edu/research/biding-time-the-challenge-of-taiwans-international-status/?fbclid=IwAR1M_U5NFbzM6gpmmsBsG0ttmvL_QEiA53B2vMf4Fkkg32RA75KuY1L3izw0.

²⁸ Hsiao-chuan Liao, "An Interpretation of Xi's Taiwan Policy - and Taiwan's Response," *The Journal of Indo - Pacific Affairs* (March 2021).

นอกจากนี้รัฐบาลหม่า อิงจิวใช้วิธีประนีประนอมต่อจีนเพื่อให้ไต้หวันมีสถานะในเวทีโลกมากขึ้น เช่น ปี ค.ศ. 2009 ไต้หวันได้เข้าร่วมประชุมสมัชชาอนามัยโลก (WHA) ในชื่อ Chinese Taipei ในฐานะผู้สังเกตการณ์²⁹ รวมถึงการได้เข้าร่วมองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO)³⁰ เห็นได้ว่าภายใต้การดำเนินนโยบายพักรบทางการทูต (diplomatic truce) ของรัฐบาลหม่า อิงจิว มีจีนเป็นปัจจัยหลักในการมีสถานะภาพในเวทีโลกของไต้หวันในการได้เข้าร่วมองค์การระหว่างประเทศมากขึ้นจากเดิมภายหลังที่สหประชาชาติไม่รับรองไต้หวัน แต่ขณะเดียวกันก็ถูกจำกัดบทบาทในเวทีโลกจากจีน

การเปลี่ยนแปลงผู้นำของไต้หวันจากหม่า อิงจิว จากพรรค KMT เป็นไช่ อิงเหวิน จากพรรค DPP เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อจีน ไต้หวันมีท่าทีที่แข็งกร้าวต่อจีน จากสุนทรพจน์ในการเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของไต้หวันสมัยแรกกล่าวว่า ไต้หวันจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภูมิภาคในด้านเศรษฐกิจและเป็นผู้รักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค³¹ และไต้หวันจะยืนยันในหลักการ “สันติภาพ เสมอภาค ประชาธิปไตย และการเจรจา” นอกจากนี้ในประเด็นช่องแคบไต้หวัน ไช่กล่าววว่า ไต้หวันจะดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพในความสัมพันธ์ระหว่างสองฝั่งช่องแคบไต้หวันและแสวงหาแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในระยะยาว หลีกเลี่ยงการปะทะกันและความขัดแย้งขยายวงกว้าง³² แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไช่ อิงเหวิน ไม่ยอมรับหลักการจีนเดียว (One China) จากการที่รัฐบาลสี่ จีนฝั่งต้องการผนวกรวมดินแดนไต้หวัน นอกจากนี้รัฐบาลไช่ อิงเหวินไม่ยอมรับในแนวคิด “1 ประเทศ 2 ระบบของรัฐบาลจีน³³ และไม่ยอมรับในฉันทามติ 1992 (1992 Consensus) มองว่าเป็นประเด็นที่ทั้งสองฝั่งของ

²⁹ "Who Invites 'Chinese Taipei' to Wha," Taipei Times, updated April 30, 2009, accessed April 23, 2022, <https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2009/04/30/2003442391>.

³⁰ "Icao Invites the Republic of China (Taiwan) to Attend the 38th Session of the Icao Assembly," updated September 14, 2009, accessed April 23, 2022, https://subsite.mofa.gov.tw/enigo/News_Content.aspx?n=DEC7E861B6DE9C7D&sms=B566B811EE0B42F6&s=FBF9F81FC61CED87.

³¹ "Inaugural Address of Roc 14th-Term President Tsai Ing-Wen," updated May 20, 2016, accessed April 23, 2022, <https://english.president.gov.tw/News/4893>.

³² "Inaugural Address of Roc 15th-Term President Tsai Ing-Wen," updated May 20, 2020, accessed April 23, 2022, <https://english.president.gov.tw/News/6004>.

³³ Liao.

ช่องแคบต้องยอมรับในความแตกต่างและหาจุดร่วมระหว่างกัน และรักษาสถานะเดิม (status quo) ในช่องแคบไต้หวัน

แรงกดดันจากจีนในยุครัฐบาลไช่ อิงเหวิน

การเข้ามาของรัฐบาลไช่ อิงเหวินที่แข็งแกร่งแสดงออกอย่างชัดเจนในการประกาศเอกราชและไม่ยอมรับแนวคิด “1 ประเทศ 2 ระบบ” ของจีนที่ใช้กับฮ่องกงและมาเก๊าและสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยสร้างความไม่พอใจแก่รัฐบาลจีน ส่งผลให้นโยบายต่างประเทศของจีนต่อไต้หวันเปลี่ยนแปลงอย่างตึงเครียดท่ามกลางคำมั่นของรัฐบาลสี จิ้นผิงที่กล่าวในประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 19 ในปี ค.ศ. 2017 ยึดมั่นในการที่จะผนวกรวมไต้หวันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของจีน (reunification) ภายในปี ค.ศ. 2049 โดยใช้วิธีการรวมชาติอย่างสันติ (peaceful reunification) แต่ในทางกลับกัน รัฐบาลจีนได้เพิ่มกำลังทางด้านการทหารและพยายามส่งสัญญาณต่อรัฐบาลไต้หวันหากไต้หวันแสดงท่าทีที่จะเป็นเอกราชจากรัฐบาลจีน รัฐบาลจีนพร้อมที่จะใช้กำลังทหารตอบโต้รัฐบาลไต้หวัน³⁴ ผ่านการโจมตีด้วยขีปนาวุธทั้งทางอากาศและทางเรือเพื่อข่มขู่ไต้หวัน โดยเฉพาะในช่วงหลังการได้รับชัยชนะของรัฐบาลไช่ อิงเหวินของไต้หวันเป็นสมัยที่ 2 เป็นการแสดงถึงท่าทีของประชาชนไต้หวันสนับสนุนการเป็นเอกราช ทำให้กองทัพปลดปล่อยประชาชน (PLA) ของรัฐบาลจีนส่งเครื่องบินขับไล่และเครื่องบินทิ้งระเบิดเข้าน่านฟ้าไต้หวันเป็นจำนวนมาก ในปี ค.ศ. 2021 จีนส่งเครื่องบินรुकล้ำน่านฟ้าไต้หวันจำนวน 700 ลำ มากกว่าปีที่ ค.ศ. 2020 ที่มีจำนวน 380 ลำ เพื่อเป็นการป้องปรามความพยายามของรัฐบาลไต้หวันไม่ให้มีท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อจีนและสร้างความตึงเครียดต่อทั้งสองรัฐบาลจนถึงปัจจุบัน³⁵

ท่าทีของรัฐบาลไต้หวันส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างไต้หวันกับจีนในบริเวณช่องแคบไต้หวันมีความตึงเครียด ในปี ค.ศ. 2016 จีนระงับการติดต่อและดำเนินความสัมพันธ์กับไต้หวันผ่านช่องแคบไต้หวัน รวมถึงการที่รัฐบาลจีนจำกัดนักท่องเที่ยวจีนที่เข้ามาท่องเที่ยวในไต้หวัน

ในประเด็นความสัมพันธ์ทางการทูตนั้น จีนยกเลิกข้อตกลงในการพักรบทางการทูต (diplomatic truce) ของรัฐบาลหม่า อิงจิว โดยใช้วิธีการโน้มน้าวให้ประเทศที่ดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันให้เปลี่ยนไปเป็นพันธมิตรกับจีน (Poaching) ตั้งแต่รัฐบาลไช่ อิงเหวิน ในปี ค.ศ. 2016 มีประเทศพันธมิตรของไต้หวัน 7 ประเทศที่เปลี่ยนไปดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนจากการแผ่ขยายอำนาจของจีนผ่านการได้รับเงินสนับสนุนและความช่วยเหลือจากการที่จีน

³⁴ Roy, "Prospect for Taiwan Maintaining Its Autonomy under Chinese Pressure."

³⁵ "PLA Sent Nearly 200 Aircraft near Taiwan in Record Month," globaltime, updated November 1, 2021, accessed May 20, 2022, <https://www.globaltimes.cn/page/202111/1237849.shtml>.

ดำเนินนโยบาย dollar diplomacy อีกทั้งประเทศที่เป็นพันธมิตรกับไต้หวันเป็นประเทศกำลังพัฒนา การที่ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากจีนสร้างผลประโยชน์ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนามากกว่า จากฝั่งไต้หวัน³⁶ เห็นได้ว่าจีนมีอิทธิพลในการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตของไต้หวันในเวทีโลก หากมองในด้านการแข่งขันทางทางเศรษฐกิจจะระหว่างไต้หวันกับจีนที่ ทั้งสองรัฐบาลต่างให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งไต้หวันไม่สามารถเอาชนะจีนในการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจได้ จึงทำให้ประเทศพันธมิตรของไต้หวันเปลี่ยนไปเป็นมิตรประเทศกับจีน

ขณะเดียวกันผลการสำรวจความคิดเห็นประชากรไต้หวันของ The Mainland Affairs Council (MAC) ต่อประเด็นความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวัน พบว่า ประชากรไต้หวันส่วนใหญ่ต่อต้านหลักการจีนเดียว (One China) และฉันทามติ 1992 (1992 Consensus) อีกทั้งไม่เห็นด้วยกับความพยายามผนวกรวมไต้หวันของรัฐบาลจีน CCP คิดเป็น 76.1% นอกจากนี้ประชากรไต้หวันไม่ยอมรับแนวคิด “1 ประเทศ 2 ระบบ” ของรัฐบาลคิดเป็น 89.2% และประชากร 88.7% ไม่ยอมรับการใช้กำลังทางทหารของรัฐบาลจีนในการคุกคามไต้หวัน³⁷ แสดงให้เห็นว่าประชากรไต้หวันมองว่าจีนเป็นภัยคุกคามของไต้หวัน ประชากรไต้หวันต้องการปกป้องอธิปไตยของชาติและประชาธิปไตยในไต้หวัน และไม่ต่อต้านการคุกคามของจีนที่พยายามลดทอนอำนาจอธิปไตยของไต้หวัน นอกจากนี้ผลสำรวจของ My Formosa poll พบว่าประชากรไต้หวันกว่า 76% เชื่อมั่นว่าไต้หวันจะรักษาความเป็นอิสระจากจีนภายใต้สถานะเดิม (status quo) และรักษาความสัมพันธ์ในช่องแคบไต้หวัน³⁸ เห็นได้ว่าประเด็นการเป็นเอกราชและการรักษาอธิปไตยของไต้หวันเป็นโจทย์ใหญ่ของรัฐบาลไต้หวัน อิงเหวินในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไต้หวัน รัฐบาลไต้หวันจึงต้องพยายามถ่วงดุลอำนาจ กับจีนและสร้างบทบาทในเวทีโลกเพื่อรักษาสถานะเดิมที่เป็นอยู่ (status quo) ของไต้หวัน

³⁶ Thomas J. Shattuck, "The Race to Zero? : China's Poaching of Taiwan's Diplomatic Allies," *Orbis* 64, no. 2 (February 2020).

³⁷ "Mainstream Public Opinion Rejects the Ccp's Political Framework and Military Intimidation on Taiwan and Opposes Coercion of Taiwan Personnel in Hong Kong to Sign a "Letter of Commitment to One China"," updated July 16, 2021, accessed May 21, 2022, https://www.mac.gov.tw/en/News_Content.aspx?n=A921DFB2651FF92F&sms=37838322A6DA5E79&s=A4F424ECDFC87A2F.

³⁸ "76% of Taiwanese Believe Taiwan Already Independent under Status Quo," *Taiwan News*, updated March 4, 2022, accessed May 25, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4462234>.

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับไต้หวันยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าผู้นำไต้หวันจะดำเนินนโยบายที่โอนอ่อนหรือแข็งกร้าวต่อจีน เนื่องจากรัฐบาลจีนยึดมั่นในหลักการจีนเดียว(One China) จากฉันทามติ 1992 (1992 Consensus) อีกทั้งการขยายอิทธิพลไปในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้รัฐบาลจีนใช้อำนาจที่มีอยู่ในการข่มขู่ทางการทหารและลิดรอนรัฐบาลไต้หวันในการมีบทบาทในเวทีโลก ส่งผลให้ไต้หวันไม่สามารถรักษามิตรประเทศกับนานาประเทศ รัฐบาลไต้หวันจึงต้องดำเนินนโยบายในรูปแบบการสร้างมิตรประเทศผ่านการสร้างความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือกับไต้หวันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อที่จะถ่วงดุลกับรัฐบาลจีนและรักษาสถานะของไต้หวันในเวทีโลก

การดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวัน

รัฐบาลไต้หวันพยายามดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากจีนมาตั้งแต่ในอดีต โดยปี ค.ศ. 1994 รัฐบาลหลี่ เต็งฮุยดำเนินนโยบายมุ่งใต้ (Go South Policy) เปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจจากการปรับสภาพแวดล้อมการลงทุนในประเทศเพื่อดึงดูดการลงทุนกลับมาจากจีนและขยายตลาดและโอกาสการลงทุนไปยังประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น โดยรัฐบาลไต้หวันให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 6 ประเทศ ประกอบด้วย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ไทย และเวียดนาม ผ่านการปล่อยเงินกู้และจัดตั้งกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจไต้หวัน (OECF) รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเช่น นิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น นิคมอุตสาหกรรมอ่าวซูบิกในฟิลิปปินส์ นิคมอุตสาหกรรมเมดานในอินโดนีเซีย เป็นต้น เพื่อส่งเสริมภาคเอกชนไต้หวันย้ายมาลงทุนและย้ายฐานการผลิตมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไต้หวันกับประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นและสร้างการยอมรับในสถานะของไต้หวันในระดับภูมิภาค แต่ในความเป็นจริงนโยบายมุ่งใต้ไม่ประสบความสำเร็จอย่างที่คาดหวังไว้เห็นได้จากข้อมูลการลงทุนของไต้หวันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงนโยบายมุ่งใต้ของรัฐบาลหลี่ เต็งฮุย (ค.ศ. 1994-1996) มีมูลค่า 1,191.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งลดลงจากการลงทุนในช่วงปี ค.ศ. 1991-1993 ที่มีมูลค่า 1,453.47 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ³⁹ ต่อมาในปี ค.ศ. 2002 รัฐบาลเฉินสุยเปี่ยน สานต่อนโยบายมุ่งใต้โดยประกาศแนวทางว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับการดำเนินงานทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคจากความตึงเครียดข้ามช่องแคบไต้หวันที่เพิ่มขึ้น

³⁹ รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล, "การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของไต้หวันและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ. 1988-2018)" (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563).

จากการที่รัฐบาลจีนสูญเสียเงินหลักล้านให้ไต้หวันประกาศเอกราชในทางนิตินัย นอกจากนี้อุปสรรคจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของจีนในปี ค.ศ. 2001 และการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China Free Trade Area) จึงทำให้มูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในนโยบายมุ่งใต้ของไต้หวันกับจีนสูงกว่าไต้หวัน⁴⁰

สรุปได้ว่านโยบายมุ่งใต้ของรัฐบาลไต้หวันในอดีตไม่ประสบความสำเร็จจากความตึงเครียดในช่องแคบไต้หวันซึ่งทำให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องเอนเอียงเข้าข้างจีนซึ่งเป็นรัฐใหญ่และมีความสำคัญต่อความมั่นคงในภูมิภาค ทำให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับไต้หวันอย่างระมัดระวังมากขึ้น และจากการขยายอำนาจทางเศรษฐกิจของจีนทำให้ดึงดูดภาคเอกชนไต้หวันเข้าไปลงทุนในจีนมากกว่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แสดงให้เห็นว่าไต้หวันยังคงต้องพึ่งพาเศรษฐกิจกับจีนซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายมุ่งใต้ของรัฐบาลไต้หวัน

เช่นเดียวกับในรัฐบาลไชอิงเหวิน ข้อมูลจากสำนักการค้าระหว่างประเทศไต้หวัน จีนเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของไต้หวัน โดยมูลค่าการส่งออกของไต้หวันไปยังจีนตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2016 - ค.ศ.2021 มีมูลค่า 512,704.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และไต้หวันมีมูลค่านำเข้าจากจีนถึง 311,038.42 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴¹ สอดคล้องกับตัวเลข GDP ของไต้หวันใน ปี ค.ศ.2020 ร้อยละ 70 มาจากการเป็นคู่ค้าทางเศรษฐกิจกับจีน จีนจึงเป็นตลาดที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันและเป็นตลาดส่งออกที่สร้างมูลค่าให้แก่ไต้หวัน⁴² ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอิเล็กทรอนิกส์และเป็นแหล่งนำเข้าทรัพยากรที่สำคัญของจีน นอกจากนี้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของจีนทำให้ภาคเอกชนของไต้หวันเข้าไปลงทุนในจีนแม้ว่าการเข้าไปลงทุนในจีนจะสร้างรายได้แก่ไต้หวัน ข้อมูลจากกระทรวงการต่างประเทศของไต้หวัน ภาคเอกชนไต้หวันเข้าไปลงทุนมากที่สุด โดยตั้งแต่ ปี ค.ศ.1991 - เดือนพฤษภาคม 2021 ไต้หวันมีมูลค่าการลงทุนในจีน 193.51 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴³ แต่ภาคเอกชนไต้หวันจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของจีน ทำให้รัฐบาลจีนสามารถแทรกแซงและบีบ

⁴⁰ สิทธิพล เครือรัฐติกาฬ, "นโยบายมุ่งใต้" ของหลี่เจียงซู และการกระชับความสัมพันธ์กับอาเซียนในทศวรรษ 1990," in อาเซียนในมุมมองของไต้หวัน (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ (ISC) กระทรวงการต่างประเทศ, 2565).

⁴¹ "Trade Statistic," Bureau of Foreign Trade Ministry of Economic Affairs (Taiwan), updated June 30, 2022, accessed May 25, 2022, <https://cuswebo.trade.gov.tw/FSCE010F/FSCE010F>.

⁴² "Taiwan's Export to Mainland Hit New High in 2020," updated January 9, 2021, accessed May 25, 2022, http://www.xinhuanet.com/english/2021-01/09/c_139654465.htm.

⁴³ "Cross-Strait Relations," Government Portal of the Republic of China (Taiwan), updated May, 2021, accessed May 25, 2022, https://www.taiwan.gov.tw/content_6.php.

บังคับรัฐบาลไต้หวันในด้านการเมืองและการทหาร⁴⁴ รัฐบาลไต้หวันจึงต้องการหันไปสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, เอเชียใต้, ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่กำลังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสามารถสนับสนุนการขยายตลาดและการลงทุนของไต้หวันได้ อาทิ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 5 ของโลกและมีการพัฒนาและการลงทุนภายในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันภูมิภาคเอเชียใต้เป็นอีกตลาดเศรษฐกิจที่สำคัญเนื่องจากมีประชากรมากถึง 1.75 พันล้านคน คิดเป็น 22% ของประชากรโลก อีกทั้งอินเดียยังเป็นประเทศที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจประเทศหนึ่งของโลก เห็นได้ว่าประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันทั้ง 18 ประเทศเป็นจุดหมายของนักลงทุนจากนานาประเทศ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เกาหลี และ สหภาพยุโรป เป็นต้น ทำให้รัฐบาลไต้หวันเล็งเห็นในสำคัญของภูมิภาคดังกล่าว จึงได้ประกาศเป็นนโยบาย New Southbound Policy เพื่อสนับสนุนให้ภาคเอกชนของไต้หวันย้ายการลงทุนจากจีนไปยังประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวัน 18 ประเทศ โดยไต้หวันมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันผ่านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม จากการสร้างความร่วมมือระหว่างกันเพื่อสร้างสันติภาพและความมั่นคงให้แก่ภูมิภาค⁴⁵ อีกทั้งเป็นการสร้างมิตรประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันเพื่อถ่วงดุลอำนาจจีนที่แผ่ขยายในภูมิภาค⁴⁶ ดังคำกล่าวของประธานาธิบดีไช่ อิงเหวินในการประชุมสัมมนา Yushan Forum ว่า “ไต้หวันช่วยเอเชีย และเอเชียก็ช่วยไต้หวัน (Taiwan can help Asia, and Asia can help Taiwan)”⁴⁷

แนวทางการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy

รัฐบาลไต้หวัน (Executive Yuan) อธิบายถึงนโยบาย New Southbound Policy ว่าเป็นนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไต้หวันที่ทำให้เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทาง

⁴⁴ T.J. Cheng, "China-Taiwan Economic Linkage: Between Insulation and Superconductivity," in *Dangerous Strait : The U.S.-Taiwan-China Crisis* (Columbia University Press, 2005).

⁴⁵ Michael Hsiao, "Indo-Pacific Development and Stability as Context for Taiwan's New Southbound Policy," *Asia Pacific Bulletin* (2019).

⁴⁶ "Taiwan's New Southbound Policy Is Decreasing Its Reliance on China," *Nikkei Asia*, updated October 4, 2019, accessed May 30, 2022, <https://asia.nikkei.com/Opinion/Taiwan-s-New-Southbound-Policy-is-decreasing-its-reliance-on-China>.

⁴⁷ "Tsai: Taiwan Can Help Asia, Asia Can Help Taiwan," *Radio Taiwan International*, updated October 11, 2018, accessed May 30, 2022, <https://en.rti.org.tw/news/view/id/90987>.

เศรษฐกิจ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม การศึกษา สังคมวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และทรัพยากรบุคคล ระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ 18 ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้าง ยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจแนวใหม่ของไต้หวันและเพื่อให้ไต้หวันกลับมามีบทบาทในการพัฒนาและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ รวมถึง ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เกิดเป็นชุมชนทางเศรษฐกิจ (sense of economic community) ที่แสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันในระยะยาว⁴⁸ แนวนโยบายให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคคล เป็นศูนย์กลาง (people-centered) เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค จากการสร้างกรอบความร่วมมือระดับทวิภาคีและพหุภาคี ครอบคลุม 4 แผนงานหลักได้แก่

- 1) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ไต้หวันกับมิตรประเทศมีความร่วมมือ ในภาคการผลิต การส่งสินค้าและบริการ และการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระหว่างกัน
- 2) เกิดการแลกเปลี่ยนทักษะและองค์ความรู้ระหว่างกัน ผ่านการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและข้อมูล ทางวิชาการ การช่วยเหลือคนย้ายถิ่นในการให้อาชีพและการสอนภาษา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญใน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไต้หวัน
- 3) เกิดการแบ่งปันทรัพยากร โดยไต้หวันพยายามผลักดัน ค่านิยมและวัฒนธรรมความเป็นไต้หวัน (soft power) ในการการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระดับ ทวิภาคีและพหุภาคีในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยว ด้านเทคโนโลยี และด้านการเกษตร เป็นต้น รวมถึงสนับสนุนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งมีส่วนสำคัญในการผลักดันนโยบาย New Southbound Policy ในการขยายโอกาสใน การค้าและการลงทุนกับมิตรประเทศ และ
- 4) สร้างความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค เพื่อให้เกิด ความร่วมมือและมีการเจรจาทางการค้าและการลงทุนกับมิตรประเทศ ผ่านการทำข้อตกลงทางการค้าและเพิ่มช่องทางในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ⁴⁹ และในปี ค.ศ. 2017 รัฐบาลไต้หวัน ได้ประกาศ 5 ประเด็นหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย New Southbound Policy โดยให้ความสนใจ ในการสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศในประเด็นการพัฒนานวัตกรรมทางอุตสาหกรรม การพัฒนา ทักษะและความสามารถการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุข การพัฒนาการเกษตร และ

⁴⁸ "Guidelines for the New Southbound Policy," updated August 16, 2016, accessed May 25, 2022, <https://newsouthboundpolicy.trade.gov.tw/English/PageDetail?pageID=50&nodeID=94>.

⁴⁹ "New Southbound Policy Promotion Plan," updated September 22, 2016, accessed May 25, 2022, <https://www.ey.gov.tw/otnen/64C34DCA8893B06/9c560855-1ecd-4f58-9c3f-c065d9e58f89>.

การพัฒนาทรัพยากรบุคคล⁵⁰ กล่าวได้ว่านโยบาย New Southbound Policy เป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไต้หวัน เพื่อสร้างบทบาทในการเป็นผู้นำในการพัฒนาภูมิภาคเอเชียรวมถึงออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ถึงแม้ว่าประเทศเหล่านี้จะไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันแบบเป็นทางการ แต่ไต้หวันนำความได้เปรียบทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือชักจูงให้มิตรประเทศเข้าร่วมกรอบความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีผ่านการใช้ soft power ในด้านสังคมและเศรษฐกิจในการสร้างเครือข่ายกับมิตรประเทศ 18 ประเทศ เพื่อให้ไต้หวันมีอำนาจต่อรองในภูมิภาคและสร้างการยอมรับจากมิตรประเทศเพื่อรักษาสถานะของไต้หวันในเวทีโลก

ทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลาง (people-centered) หัวใจหลักของนโยบาย

นโยบาย New Southbound Policy ให้ความสำคัญกับการให้ทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา (people-centered) ผ่านการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล (people-to-people exchange) กับมิตรประเทศและพัฒนาไปสู่การสร้างกรอบความร่วมมือทั้งระดับรัฐและเอกชนซึ่งช่วยให้ภาคเอกชนไต้หวันสร้างโอกาสในการขยายตลาดไปยังมิตรประเทศ⁵¹ ทรัพยากรบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไต้หวันและเป็นกลไกในการสร้างเสถียรภาพในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญของไต้หวัน ในการสร้างชุมชนทางเศรษฐกิจ (sense of economic community) เนื่องจากไต้หวันต้องการแรงงานในการพัฒนาอุตสาหกรรมและสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้ไต้หวันใช้การแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล (people-to-people exchange) ในการแลกเปลี่ยนความร่วมมือและการพัฒนาที่สำคัญกับมิตรประเทศเพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกันผ่านการแบ่งปันทรัพยากรและประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา บ่มเพาะทักษะความสามารถ สาธารณสุขให้กับมิตรประเทศ⁵² อีกทั้งไต้หวันจัดประชุม Yushan Forum ซึ่งจัดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2017 เพื่อเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนและสร้างความร่วมมือระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศ รวมถึง สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และประเทศในยุโรป เป็นต้น เพื่อแสวงหากลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานในการบรรลุ

⁵⁰ "Cabinet Outlines Flagship Projects under New Southbound Policy," updated August 16, 2017, 2022, <https://nspp.mofa.gov.tw/nsppe/news.php?post=120006&unit=370>.

⁵¹ Scott Kennedy Bonnie S. Glaser, Derek Mitchell and Matthew P. Funaiolo "People-to-People Exchanges," in *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan's Regional Integration* (Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018).

⁵² Alan H. Yang, "Strategic Highlights of Taiwan's People-Centered New Southbound Policy," (2019).

อุดมการณ์ด้านการรักษาเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค โดยเป็นช่องทางขยายโอกาสทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดกรอบความร่วมมือ การลงทุนร่วมกันในระดับระหว่างรัฐที่ไม่เป็นทางการและภาคเอกชนนำไปสู่การรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สร้างความมั่นคงในภูมิภาค ทั้งยังอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างกันและพัฒนาศักยภาพของมิตรประเทศในการสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน⁵³ นอกจากนี้ได้เปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความสำเร็จของมุมมองทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไต้หวัน ซึ่งเรียกว่า “รูปแบบไต้หวัน” และให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนภายใต้ความเป็นประชาธิปไตย⁵⁴

แม้ว่ารัฐบาลไต้หวันจะมีอุปสรรคจากการขยายอำนาจของจีนและหลักการจีนเดียว (One China) ไต้หวันจึงดำเนินความสัมพันธ์แบบยืดหยุ่นกับมิตรประเทศทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ จากแผนงานของนโยบาย New Southbound Policy แสดงให้เห็นความพยายามของไต้หวันในการสร้างมิตรประเทศในลักษณะที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายในการสร้างผลประโยชน์และแก้ไขปัญหาในภูมิภาคร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการขยายอิทธิพลและรักษาสถานะที่เป็นอยู่ของไต้หวันในระยะยาว โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนโยบาย Go South ในอดีตกับนโยบาย New Southbound Policy ดัง ตารางที่ 1

ประเด็นเปรียบเทียบ	Go South	New Southbound Policy
กลุ่มเป้าหมายของนโยบาย	ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์
บริบทของนโยบาย	สนับสนุนให้ภาคเอกชนย้ายการลงทุนและฐานการผลิตออกจากจีน	ลดการพึ่งพาเงินทางเศรษฐกิจและแสวงหามิตรประเทศ
รูปการการดำเนินนโยบาย	เน้นการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นหลัก	เน้นการสร้างความร่วมมือระดับบุคคลเป็นหลักในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การศึกษา การเกษตร สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น ผ่านการใช้ soft power ที่

⁵³ "Yushan Forum Fosters Strong Ties under New Southbound Policy," Taiwan Today, updated October 11, 2017, accessed June 5, 2022, <https://taiwantoday.tw/news.php?unit=0&post=122965>.

⁵⁴ "การประชุมสัมมนา Yushan Forum ครั้งที่ 4 ปิดฉากลงอย่างสมบูรณ์ แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจแน่วแน่ในการร่วมจับมือสร้างอนาคตที่ยืดหยุ่น ระหว่างไต้หวันและประชาคมโลก," NEW SOUTHBOUND POLICY PORTAL, updated October 12, 2020, accessed June 5, 2022, <https://nspp.mofa.gov.tw/nsppth/print.php?post=186943&unit=480>.

		แสดงให้เห็นถึงค่านิยมและอัตลักษณ์ ของไต้หวัน
--	--	---

ผลการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy

เมื่อศึกษาผลการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ในรัฐบาลไช่ อิงเหวิน สมัยแรก (ค.ศ.2016-2019) พบว่ารัฐบาลไต้หวันดำเนินนโยบายตามแผนงานหลักทั้ง 4 แผนงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักการให้ทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา (people-centered) เป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินนโยบาย โดยมองการดำเนินนโยบายเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของไต้หวันและการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล ซึ่งต้องดำเนินนโยบายควบคู่กันไป หากประสบผลสำเร็จจะทำให้ไต้หวันมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและทำให้มิตรประเทศต้องพึ่งพาเศรษฐกิจจากไต้หวันและทำให้ไต้หวันมีบทบาทในมิตรประเทศจากการถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้และวัฒนธรรมที่จะทำให้มิตรประเทศนำไปปรับใช้ นำไปสู่การยอมรับไต้หวันในฐานะมิตรประเทศ

การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของไต้หวันสอดคล้องกับแผนงานการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศ รัฐบาลไต้หวันผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคีเพื่อเป็นช่องทางในการส่งออกของไต้หวันในโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกชิ้นส่วนสำหรับการผลิตในภาคอุตสาหกรรมเพื่อเป็นชิ้นส่วนและองค์ประกอบในการผลิตสินค้า ไต้หวันเป็นศูนย์กลางของการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อศึกษามูลค่าการส่งออกในรัฐบาลไช่ อิงเหวิน จากสำนักการค้าต่างประเทศ กระทรวงเศรษฐกิจไต้หวัน พบว่าในช่วง 2 ปีแรกของการดำเนินนโยบายไต้หวันมีมูลค่าการส่งออกไปยังมิตรประเทศเพิ่มมากขึ้น ในปี ค.ศ.2017 การส่งออกของไต้หวันไปยังมิตรประเทศเพิ่มสูงขึ้นจากปี ค.ศ.2016 ถึง 13.4% โดยมีมูลค่าการส่งออก 67.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น 14.2% ตามด้วยภูมิภาคเอเชียใต้ 13.49% และออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ 1.6%⁵⁵ เช่นเดียวกับ ค.ศ.2018 ที่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 1.41% นอกจากนี้ไต้หวันเข้าไปลงทุนในมิตรประเทศ เช่น ไต้หวันพยายามสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

⁵⁵ "New Southbound Policy Powers Taiwan 2017 Exports," New Southbound Policy Portal, updated January 22, 2018, accessed June 5, 2022, <https://nsppe.mofa.gov.tw/nsppe/news.php?post=128301&unit=390>.

กับเอเชียใต้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเป็นตลาดใหม่ในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจของไต้หวัน ในปี ค.ศ. 2017 ภาคเอกชนไต้หวันเข้าไปลงทุนภาคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในอินเดีย ประมาณ 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ.2019 โดยอินเดียเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของไต้หวัน ในปี ค.ศ.2019 ไต้หวันมีมูลค่าการค้าในอินเดีย 7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2011 ที่มีมูลค่า 6.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ไต้หวันส่งออกไปอินเดียเพิ่มขึ้น 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁵⁶ ขณะเดียวกันภาคเอกชนไต้หวันเข้าไปลงทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สูงถึง 47% จากมูลค่าการลงทุนของไต้หวันในต่างประเทศ⁵⁷ ขณะเดียวกันตั้งแต่ ค.ศ.2016 - ค.ศ. 2020 มิตรประเทศเข้ามาลงทุนในไต้หวันเพิ่มสูงขึ้น 61.6%⁵⁸ รวมถึงการให้ช่วยเหลือมิตรประเทศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ในปี ค.ศ. 2017 รัฐบาลไต้หวันให้เงินช่วยเหลือมิตรประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน⁵⁹

ไต้หวันสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศผ่านการลงนามความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคี ถึงแม้ว่าก่อนการดำเนินนโยบายไต้หวันมีการลงนามความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อาทิ การลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรี (free trade agreement) กับสิงคโปร์และนิวซีแลนด์ และการลงนามความตกลงทวิภาคีด้านการลงทุน (bilateral investment treaty) กับอินเดีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม⁶⁰ รัฐบาลไต้หวันต้องการปรับปรุงและขยายกรอบความร่วมมือเพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปตามเทคโนโลยี นโยบาย New Southbound Policy ทำให้ในปี ค.ศ. 2017 ไต้หวันลงนามความตกลงทวิภาคีด้านการลงทุนกับฟิลิปปินส์เพื่อเพิ่มโอกาสให้ไต้หวันเข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์และคุ้มครองนักลงทุนในการดำเนินธุรกิจ

⁵⁶ "Taiwan: A Potential Economic Partner for South Asia," ISAS Working Paper, updated December 30, 2020, accessed June 8, 2022, <https://nus.edu.sg/papers/taiwan-a-potential-economic-partner-for-south-asia/>

⁵⁷ "Taiwan Streams Investment to Southeast Asia," Universitas Indonesia, updated November 8, 2021, accessed June 5 2022, <https://www.feb.ui.ac.id/en/blog/2021/11/08/taiwan-streams-investment-to-southeast-asia/>.

⁵⁸ "Inbound Investment from Nsp Target Countries Grows 61.6 Percent," Taiwan Today, updated March 5, 2021, accessed June 5, 2022, <https://taiwantoday.tw/news.php?unit=6&post=195541>.

⁵⁹ "Taiwan's Pivot to Southeast Asia," The Asean Post, updated May 26, 2018, accessed June 6, 2022, <https://theaseanpost.com/article/taiwans-pivot-southeast-asia>.

⁶⁰ Scott Kennedy Glaser Bonnie S., Derek Mitchell and Matthew P. Funairole, "Economic Components of the Nsp," in *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan's Regional Integration* (Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018).

ในฟิลิปปินส์ ทั้งยังสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างกัน⁶¹ นอกจากนี้ได้หวั่นแสวงหาโอกาสในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียใต้ ในปี ค.ศ. 2016 ได้หวั่นและอินเดียนร่วมลงนามความตกลงการเดินเรืออากาศ (Air Service Agreement) อีกทั้งมีการลงนามข้อตกลงการลงทุนทวิภาคีระหว่างกันในปี ค.ศ. 2018⁶²

แสดงให้เห็นว่านโยบาย New Southbound Policy มีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของไต้หวันผ่านการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับมิตรประเทศในการที่ได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งสองฝ่าย โดยสำหรับไต้หวันที่มีข้อได้เปรียบทางเศรษฐกิจกว่ามิตรประเทศนโยบาย New Southbound Policy เปิดโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังตลาดใหม่ๆ ในการเข้าไปมีบทบาทให้กับมิตรประเทศ

การแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล (people-to-people exchange)

การสร้างการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล (people-to-people exchange) เป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญในการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ที่สอดคล้องกับแผนงานการแลกเปลี่ยนทักษะและองค์ความรู้ระหว่างกัน แผนงานการแบ่งปันทรัพยากร และแผนงานการสร้างความสัมพันธ์ระดับภูมิภาคในด้านการศึกษ ทักษะความรู้ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพ อีกทั้งผลักดันการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวกับมิตรประเทศ

ไต้หวันสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทางการศึกษากับมิตรประเทศโดยมี 3 เป้าหมายหลักของนโยบาย ได้แก่ 1) ต้องการดึงดูดนักศึกษาจากมิตรประเทศมาศึกษาต่อที่ไต้หวัน 2) ส่งเสริมนักศึกษาไต้หวันแสวงหาความรู้ทางวิชาการและสร้างโอกาสจากมิตรประเทศ และ 3) พัฒนาศักยภาพประชากรของมิตรประเทศเพื่อมาเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญ⁶³ ในปี ค.ศ. 2016 รัฐบาลไต้หวันจัดสรรงบประมาณจำนวน 1 พันล้านดอลลาร์ไต้หวันใหม่หรือประมาณ 31.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาของนโยบาย New Southbound Policy⁶⁴ โดยมากกว่า 70% ของงบประมาณเป็นการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาจากมิตรประเทศมาศึกษาต่อที่

⁶¹ "Taiwan and Philippines Ink Bilateral Investment Agreement, Despite Protests from China," Taiwan News, updated December 8, 2017, accessed June 6, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3315714>.

⁶² Tan-sun Chen, "The New Southbound Policy and Taiwan's Role in Facilitating Grassroots Connections in the Indo-Pacific Region," *Prospect Journal* 19 (April 2018).

⁶³ Glaser Bonnie S., "Education Exchange."

⁶⁴ "Moe Unveils Measures to Support New Southbound Policy," New Southbound Policy Portal, updated August 26, 2016, accessed May 28, 2022, https://nspp.mofa.gov.tw/nsppe/content_tt.php?post=102472.

ไต้หวัน ข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการไต้หวันพบว่านับตั้งแต่การดำเนินนโยบาย จำนวนนักศึกษาจากมิตรประเทศเข้ามาศึกษาต่อที่ไต้หวันในระดับอุดมศึกษามีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี ค.ศ. 2016 มีจำนวนนักศึกษาจากมิตรประเทศ 32,318 คน เพิ่มขึ้นเป็น 59,720 คน ในปี ค.ศ. 2019⁶⁵ ขณะเดียวกันจำนวนนักศึกษาไต้หวันศึกษาต่อในมิตรประเทศสูงขึ้น โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาต่อที่ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ในปี ค.ศ. 2018 นักศึกษาไต้หวันศึกษาต่อในมิตรประเทศจำนวน 20,297 คน เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2016 ที่มีจำนวน 16,104 คน⁶⁶ แสดงให้เห็นถึงว่ามิตรประเทศมีมุมมองต่อไต้หวันในด้านการศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศ

นอกจากนี้ไต้หวันยังให้การพัฒนาแรงงานจากมิตรประเทศ ข้อมูลจาก National Immigration Agency of the Taiwan government พบว่า จำนวนแรงงานจากต่างประเทศที่เข้ามาทำงานในไต้หวันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปี ค.ศ. 2017 ไต้หวันมีจำนวนแรงงานต่างชาติสูงถึง 6,000,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้ข้อมูลปี ค.ศ. 2019 มีแรงงานจากอินโดนีเซียเข้ามาทำงานเป็นผู้ดูแลสูงถึง 197,000 คน⁶⁷ และในภาคการประมงมีแรงงานจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากถึง 34,778 คน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม แรงงานจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นที่ต้องการของไต้หวันเนื่องจากการขยายของธุรกิจ SMEs จากสถิติของกระทรวงแรงงานไต้หวันพบว่า แรงงานจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เข้ามาทำงานในไต้หวันมากถึง 666,371 คน โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม ตามลำดับ⁶⁸ ไต้หวันส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานจากมิตรประเทศที่อาศัยอยู่ในไต้หวัน ไต้หวันให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษาเป็นสำคัญซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเป็นแรงงานจากมิตรประเทศได้ฝึกฝนทักษะให้มีความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อรองรับการเติบโตของภาคธุรกิจไต้หวัน นอกจากนี้ไต้หวันสร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้แก่บุตรหลานของแรงงานจาก

⁶⁵ "International Students Come Together to Taiwan, Where the One-Hundred Thirty Thousand Overseas Student Mark Has Been Passed," Ministry of Education Republic of China (Taiwan), updated January 28, 2021, accessed May 27, 2022, <https://english.moe.gov.tw/cp-117-25416-d8868-1.html>.

⁶⁶ "Taiwan - Education," The International Trade Administration, updated August 11, 2019, accessed May 27, 2022, <https://www.export.gov/apex/article2?id=Taiwan-Education>.

⁶⁷ "Taiwan in Talks with Southeast Asian Countries for New Migrant Worker Sources," Taiwan News, updated December 2, 2020, accessed May 27, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4067593>.

⁶⁸ "Foreign Workers in Productive Industries and Social Welfare by Industry and Nationality," Ministry of Labor, updated May, 2022, accessed May 27, 2022, <https://statdb.mol.gov.tw/html/mon/c12040.htm>.

มิตรประเทศ เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของไต้หวัน อีกทั้งยังต้องการใช้เป็นสื่อกลางระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศในการแลกเปลี่ยนความรู้ สังคมและวัฒนธรรม ข้อมูลปี ค.ศ.2016 ไต้หวันมีจำนวนเด็กที่เกิดจากแรงงานเอเชียตะวันออก เฉียงใต้ที่อาศัยอยู่ไต้หวันจำนวน 150,000 คน ไต้หวันสนับสนุนให้แรงงานเรียนรู้ทั้งภาษาจีนและภาษาแม่ รวมถึงให้ศึกษาวัฒนธรรมทั้งของไต้หวันและจากประเทศแม่ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศโดยใช้การแลกเปลี่ยนทางด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในด้านสังคมและสร้างความร่วมมือกันในระดับทวิภาคี เช่น ปี ค.ศ.2016 ไต้หวันลงนามความร่วมมือกับฟิลิปปินส์ในการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาแก่อาจารย์มหาวิทยาลัย University of Philippines⁶⁹ เห็นได้ว่าไต้หวันดำเนินนโยบาย New Southbound Policy เพื่อเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนให้มิตรประเทศมาศึกษาต่อที่ไต้หวัน สร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาระหว่างกัน อีกทั้งยังจัดหลักสูตรการพัฒนาทักษะของแรงงานและส่งเสริมให้สร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศ

หนึ่งในแนวทางการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลของไต้หวันคือการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการให้สิทธิยกเว้นวีซ่าระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศ โดยไต้หวันให้สิทธิยกเว้นวีซ่า 30 วัน แก่นักท่องเที่ยวจากสิงคโปร์และมาเลเซีย ข้อมูลนักท่องเที่ยวจากมิตรประเทศจากสำนักงานการท่องเที่ยวไต้หวัน ในปี ค.ศ. 2016-2019 มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปี ค.ศ. 2016 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 1,789,503 คน เพิ่มขึ้นถึง 2,772,159 ในปี ค.ศ. 2019 เมื่อพิจารณาแต่ละประเทศพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมายังไต้หวันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมิตรประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในไต้หวันมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม ตามลำดับเช่นเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวไต้หวันที่เดินทางไปยังมิตรประเทศ โดยปี ค.ศ.2019 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 3,213,462 คน เพิ่มขึ้น 43.9% จากปี ค.ศ. 2016⁷⁰ สะท้อนถึงผลสำเร็จของนโยบายการให้สิทธิยกเว้นวีซ่าที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวไต้หวันและมิตรประเทศเข้ามาท่องเที่ยวระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของไต้หวันมากขึ้น

⁶⁹ "Education Memorandum with Philippines Renewed," Taipei Times, updated May 29, 2017, accessed May 30, 2022,

http://www.taipetimes.com/News/taiwan/archives/2017/05/29/2003671511?fbclid=IwAR3pbLuNq0gk3tmEATIZ0VX_H7F68aUKzbiUpHq15xZct4Y9QTeGZFCgZ2I.

⁷⁰ "Inbound Visitors," Tourism Statistics Database of the Taiwan Tourism Bureau, updated June 12, 2022, accessed May 30, 2022, <https://stat.taiwan.net.tw/inboundSearch>.

นอกจากนี้ไต้หวันมีบทบาทนำในการสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อเชื่อมโยง การพัฒนาระหว่างกัน อาทิเช่น ไต้หวันมีบทบาทนำในการเชื่อมโยงด้านสาธารณสุขกับมิตรประเทศ ภายใต้โครงการ One Country, One Center program เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการแพทย์ และสาธารณสุขกับมิตรประเทศซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการผลิตยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านการแพทย์และ สาธารณสุข โดยไต้หวันจัดอบรมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการแพทย์แก่บุคลากรจากอินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม⁷¹

รัฐบาลไต้หวันสนับสนุนความร่วมมือในด้านการเกษตรและการประมงกับมิตรประเทศ ทำให้ไต้หวันต้องการสร้างความร่วมมือทางการเกษตรกับมิตรประเทศผ่านการทำข้อตกลง ความร่วมมือทางการเกษตรมิตรประเทศ เช่น เวียดนาม ไทย มาเลเซีย ออสเตรเลีย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น โดย ในปี ค.ศ. 2016 ไต้หวันลงนาม MOU กับอินเดียในการสร้างความร่วมมือทางการเกษตร พืชสวน ปศุสัตว์และการประมง เพื่อแลกเปลี่ยนวิทยาการ บุคลากรทางด้านการเกษตร ช่วยให้ขยาย ตลาดทางด้านเกษตรกรรมระหว่างกัน และทั้งสองรัฐบาลได้ตั้งคณะทำงานร่วมกันในการกำหนดเขต ผลประโยชน์ระหว่างกัน นอกจากนี้ไต้หวันลงนามข้อตกลงความร่วมมือทางการเกษตรกับอินโดนีเซีย เพื่อแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีทางการเกษตรระหว่างกัน รวมถึงเปิดโอกาสในการเข้าถึงตลาด ทางการเกษตรระหว่างกัน⁷²

จากที่กล่าวข้างต้นไต้หวันสะท้อนให้เห็นความพยายามของไต้หวันในการมีบทบาทนำ กับมิตรประเทศ เพื่อแสวงหาโอกาสในทางเศรษฐกิจแก่ไต้หวันโดยใช้การแลกเปลี่ยนบุคลากรที่มี ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวมถึงการแบ่งปันทรัพยากร วิทยาการและเทคโนโลยีที่มี ประโยชน์ต่อการพัฒนามิตรประเทศ เห็นได้ว่าการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของ ไต้หวันเป็นการสนับสนุนโดยใช้บุคคลและทรัพยากรเป็นหลักมากกว่าการสนับสนุนด้วยเงิน โดยไต้หวันหวังผลลัพธ์ของนโยบายทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยระยะสั้นไต้หวันต้องการสร้างความ ร่วมมือกับมิตรประเทศในด้านต่าง ๆ และเป็นรู้จักของมิตรประเทศในฐานะรัฐอธิปไตยที่พร้อมให้ การช่วยเหลือมิตรประเทศ ส่วนในระยะยาวไต้หวันคาดหวังผลลัพธ์จากการสร้างความร่วมมือกับ

⁷¹ "New Southbound Policy: Partnerships Build Health Connections," Taipei Times, updated September 26, 2019, accessed May 30, 2022,

<https://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2019/09/26/2003722946>.

⁷² Glaser Bonnie S., "Agriculture and the Nsp."

มิตรประเทศที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันและนำไปสู่การเป็นผู้นำในด้านความรู้ เทคโนโลยี และวิทยาการในด้านต่าง ๆ รวมถึงการสร้างความเป็นรัฐอธิปไตยที่มีความสำคัญต่อเวทีโลก โดยคาดหวังว่ามิตรประเทศจะกลับมาดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวันอีกครั้ง เพื่อเป็นข้อต่อรองกับจีนที่ต้องการผนวกรวมไต้หวัน

จากผลการดำเนินนโยบายจะเห็นว่ารัฐบาลไต้หวันดำเนินนโยบาย New Southbound Policy กับมิตรประเทศในรูปแบบไม่เป็นทางการ หากพิจารณาจากแนวทางการให้ทรัพยากรบุคคล เป็นศูนย์กลาง (people-centered) มองได้ว่า ไต้หวันพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีในลักษณะที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายกับมิตรประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การท่องเที่ยว และสังคม ทรัพยากรบุคคลเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายที่เห็นผลได้ชัดเจนและสร้างโอกาสในด้านต่าง ๆ ให้แก่ไต้หวันทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเป็นที่รู้จักของมิตรประเทศเพิ่มมากขึ้น และการมีบทบาทนำในภูมิภาคจากการลงนามความร่วมมือระดับทวิภาคี แต่พบว่าไต้หวันไม่กล่าวถึงเงินในการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy เนื่องจากไต้หวันมองว่าเงินเป็นอุปสรรคหลักในการดำเนินนโยบาย ทำให้รัฐบาลไต้หวันพยายามไม่สร้างความขัดแย้งกับจีน เช่น การไม่กล่าวถึงประเด็นช่องแคบไต้หวันซึ่งเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนของทั้งสองฝั่ง ขณะเดียวกันไต้หวันรักษาสถานะเดิมของไต้หวันโดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับจีน อีกทั้งเงินพยายามขัดขวางไต้หวันในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการสร้างเขตการค้าเสรีระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศ เช่น ในปี ค.ศ. 2017 รัฐบาลจีนตำหนิรัฐบาลฟิลิปปินส์ที่ทำข้อตกลงทางการค้ากับรัฐบาลไต้หวัน⁷³ แสดงให้เห็นว่าตลอดระยะเวลาในการดำเนินนโยบาย เงินใช้อำนาจของตนที่มีอยู่กดดันมิตรประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับตนที่สนับสนุนนโยบายไต้หวัน

นโยบาย New Southbound Policy เครื่องมือในการสร้างแนวร่วมเพื่อถ่วงดุลโดยละม่อมเงิน

การที่จะตอบคำถามของงานวิจัยว่าไต้หวันถ่วงดุลอำนาจเงินในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ 18 ประเทศจากนโยบาย New Southbound Policy ผ่านวิธีการสร้างมิตรประเทศได้นั้นจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของการถ่วงดุลอำนาจเงินของไต้หวันและสาเหตุของไต้หวันในการสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศ

⁷³ "China Unhappy as Philippines Signs Investment Deal with Taiwan," Reuters, updated December 8, 2017, accessed June 1, 2022, <https://www.reuters.com/article/us-china-taiwan-philippines-idUSKBN1E217F>.

สาเหตุการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองรัฐบาลบริเวณช่องแคบไต้หวันเริ่มตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา จีนจึงเป็นตลาดที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันและเป็นตลาดส่งออกที่สร้างมูลค่าให้แก่ไต้หวันมาอย่างยาวนาน ดัชนี GDP ของไต้หวัน ในปี ค.ศ.2015 พบว่า 53% มาจากการส่งออก แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจไต้หวันพึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก สอดคล้องกับมูลค่าการส่งออกของไต้หวันไปยังจีนจากสำนักการค้าต่างประเทศ กระทรวงเศรษฐกิจไต้หวัน พบว่า ในปี ค.ศ.2015 มีมูลค่า 71,209.42 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สูงขึ้นจากปี ค.ศ. 2008 ที่มีมูลค่า 66,883.03 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 6.47%⁷⁴ อีกทั้งเงินเป็นจุดหมายของนักลงทุนไต้หวันในการเข้าไปลงทุนในจีน โดย ปี ค.ศ. 2015 ไต้หวันเข้าไปลงทุนในจีนมีมูลค่า 62.42 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁷⁵ นอกจากนี้ไต้หวันสร้างความใกล้ชิดทางเศรษฐกิจกับจีนมากขึ้นจากการที่ทั้งสองรัฐบาลได้ลงนามในข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจช่องแคบไต้หวัน Economic Cooperation Framework Agreement (ECFA) ใน ค.ศ.2010 เพื่อลดกำแพงภาษีของสินค้าระหว่างกันและเพื่อเปิดรับนักท่องเที่ยวจากจีนเข้ามายังไต้หวันมากขึ้น⁷⁶ จะเห็นได้ว่า จีนมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจของไต้หวัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อไต้หวันหากจีนมีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจดังเช่นในปี ค.ศ.2015 ทั่วโลกประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำให้การส่งออกในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไต้หวันลดลง เนื่องจากทั่วโลกมีความต้องการสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ลดลง ส่งผลต่อดัชนี GDP ของไต้หวันเติบโตลดลง 3.28% ลดลงจากปีก่อน 3.78% อีกทั้งมูลค่าการส่งออกของไต้หวันลดลง 2.62% เป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2009⁷⁷ การพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับจีนมากเกินไปก่อให้เกิดการหดตัวทางเศรษฐกิจของไต้หวัน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลไต้หวันได้ออกนโยบาย New Southbound Policy เพื่อลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับจีน โดยไต้หวันสนใจประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ 18 ประเทศเป็นจุดหมายใหม่ในการแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจและขยายบทบาท

⁷⁴ "Trade Statistic."

⁷⁵ "Mainland Approves More Taiwan Investment Projects," China Daily, updated December 12, 2015, accessed June 5, 2022, http://www.chinadaily.com.cn/business/2015-12/12/content_22699159.htm.

⁷⁶ "The Charts That Show How Trump's "One China" Statements Could Jeopardize Taiwan's Economy," Quartz, 2016, accessed June 5, 2022, <https://qz.com/861507/charted-taiwans-economy-is-more-dependent-on-china-than-ever-before-making-trumps-threats-dangerous/>.

⁷⁷ "Taiwan Gdp Falls for First Time in 6 Years," CNBC, updated October 15, 2015, accessed June 8, 2022, <https://www.cnbc.com/2015/10/30/taiwan-gdp-falls-for-first-time-in-6-years.html>.

ของตนในเพื่อสร้างการยอมรับในฐานะรัฐอธิปไตยและรักษาสถานะเดิมที่เป็นอยู่ (status quo) ของไต้หวัน

จีนอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินนโยบายมองว่าจีนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของรัฐบาลไต้หวันจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยทางการเมืองจากหลักการจีนเดียว (One China) ส่งผลต่อการได้รับการยอมรับเป็นรัฐอธิปไตยของไต้หวัน ทั้งยังส่งผลต่อการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตจากนานาประเทศ ซึ่งเป็นอุปสรรคของไต้หวันในการสร้างการยอมรับจากประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบเป็นทางการกับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันที่ยอมรับรัฐบาลจีนว่าเป็นรัฐบาลที่ชอบธรรม เนื่องจากประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันไม่สามารถยอมรับความเป็นรัฐบาลจีนที่ชอบธรรมได้ทั้งจีนและไต้หวันพร้อมกัน และปัจจัยทางเศรษฐกิจจากยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiative (BRI) ที่มีเป้าหมายในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกันในระดับภูมิภาคทั้ง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แปซิฟิก ตะวันออกกลาง ยุโรป และแอฟริกา รวม 64 ประเทศ ผ่านการขยายโอกาสทางการค้า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อีกทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างจีนกับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวัน⁷⁸ ยุทธศาสตร์ BRI มีข้อได้เปรียบกว่านโยบาย New Southbound Policy จากการเป็นรัฐใหญ่ ทำให้จีนมีอำนาจต่อรองกับมิตรประเทศ รวมถึงมีแหล่งเงินทุน เช่น กองทุนเส้นทางสายไหม และ ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เอเชีย (AIIB) ที่ดึงดูดมิตรประเทศให้เข้ามาสร้างความร่วมมือกับจีน ขณะเดียวกันจีนพยายามกดดันมิตรประเทศจากการสร้างความร่วมมือกับไต้หวัน เนื่องจากจีนให้ความสำคัญกับหลักการจีนเดียวที่ต้องการแสดงออกว่าไต้หวันเป็นมณฑลหนึ่งของจีนเท่านั้น กล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์ BRI เป็นเครื่องมือในการขยายอำนาจของจีนในภูมิภาคและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของจีนจากที่หลายประเทศมองว่าเป็นภัยคุกคามในภูมิภาค ขณะเดียวกันไต้หวันกังวลในการดำเนินนโยบายเนื่องจากนโยบาย BRI ของจีนขยายอิทธิพลไปยังประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันของนโยบาย New Southbound Policy ทำให้ทั้งสองรัฐบาลแข่งขันในการเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวัน ถึงแม้ว่าไต้หวันจะซึ่งเป็นรัฐเล็กและไม่มีอำนาจที่จะเอาชนะ

⁷⁸ "Taiwan's Southbound Practices Vs China's Belt & Road," Taiwan Insight, updated October 4, 2017, accessed June 8, 2022, <https://taiwaninsight.org/2017/10/04/taiwans-southbound-practices-vs-chinas-belt-road/>.

อิทธิพลของจีนซึ่งเป็นรัฐใหญ่ได้ จากปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้ไต้หวันต้องถ่วงดุลอำนาจเงินแบบละมุนละม่อม (Soft Balancing) โดยใช้นโยบาย New Southbound Policy เป็นเครื่องมือในการสร้าง “มิตรประเทศ” ของไต้หวันซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน 18 ประเทศ ประกอบด้วย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เนื่องจากไต้หวันเชื่อว่าการสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศในลักษณะที่ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายจะสามารถป้องกันภัยคุกคามจากจีนได้

นโยบาย New Southbound Policy เครื่องมือการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อม

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมของ Robert Pape ทั้ง 4 องค์ประกอบมาศึกษาพบว่าการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวันสอดคล้องกับทฤษฎีการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อม โดยไต้หวันในฐานะรัฐเล็กพยายามถ่วงดุลอำนาจกับจีนซึ่งเป็นรัฐใหญ่ ผ่านการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรัฐเล็กที่ไม่มีอำนาจมากพอที่จะถ่วงดุลอำนาจกับจีนได้เช่นกัน นำไปสู่ความร่วมมือระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศในการยับยั้งการขยายอำนาจและแทรกแซงผลประโยชน์ในมิตรประเทศของจีน อีกทั้งไต้หวันไม่ใช่เครื่องมือทางการทหารและไม่นำประเด็นความขัดแย้งในบริเวณช่องแคบไต้หวันมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินนโยบาย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแผนงานหลักของนโยบายทั้ง 4 แผนงาน ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ 2) การแลกเปลี่ยนทักษะและองค์ความรู้ 3) การแบ่งปันทรัพยากร และ 4) สร้างความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค ซึ่งล้วนเป็นรูปแบบของการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมทั้งสิ้น

ขณะเดียวกันมิตรประเทศก็มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับจีนผ่านนโยบาย BRI โดยได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจและส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมผ่านการศึกษาและการท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การมองจีนเป็นภัยคุกคามจากการแสวงหาผลประโยชน์ในมิตรประเทศของจีนที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและอธิปไตยของชาติ การหันมาสร้างความร่วมมือกับไต้หวันจึงเป็นแนวทางในการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อมิตรประเทศ โดยเฉพาะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ต้องการสร้างความร่วมมือในลักษณะที่ได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่าย (win-win) ด้วยเหตุนี้มิตรประเทศจึงใช้การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับไต้หวันยับยั้งการขยายอำนาจของจีน

การวิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบายในการถ่วงดุลอำนาจจีน

การวิเคราะห์ผลการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ในฐานะเครื่องมือในการถ่วงดุลอำนาจเงินแบบละมุนละม่อมของไต้หวัน ผู้วิจัยศึกษาจากผลการดำเนินนโยบายในช่วง

รัฐบาลไต้หวัน สมัยแรก (ค.ศ.2016- ค.ศ.2020) โดยเปรียบเทียบเงินกับมิตรประเทศผ่าน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นทางเศรษฐกิจ พิจารณาจากมูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างไต้หวัน กับมิตรประเทศ มูลค่าการส่งออกของไต้หวัน และประเด็นทางการใช้ทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลาง (people-centered) พิจารณาจากจำนวนนักศึกษา จำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมายังไต้หวัน และการสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศในด้านต่าง ๆ

การถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาผลการดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจพบว่าไต้หวันสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศในรูปแบบไม่เป็นทางการเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ไต้หวัน มากขึ้น ถึงแม้ว่าไต้หวันจะมีอุปสรรคจากการถูกยอมรับเป็นรัฐอธิปไตยจากมิตรประเทศจากหลักการ จีนเดียว (One China) เช่น การสร้างกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการลงนามความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคี เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าไต้หวันพยายามถ่วงดุลอำนาจกับจีนที่รุกราน ไต้หวันจากหลักการจีนเดียวโดยใช้การสนับสนุนจากมิตรประเทศในการยอมรับไต้หวันในฐานะ หุ่นส่วนทางเศรษฐกิจของตนและเพื่อรักษาความเป็นรัฐอธิปไตยของไต้หวันจากแรงกดดันของจีน ที่ต้องการผนวกรวมไต้หวันมาเป็นส่วนหนึ่งของจีน

ไต้หวันจะบรรลุเป้าหมายของนโยบาย New Southbound Policy ในการลดการพึ่งพา จีนทางเศรษฐกิจได้นั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์จากมูลค่าการค้าของไต้หวันกับมิตรประเทศ ข้อมูลจากสำนัก การค้าต่างประเทศ กระทรวงเศรษฐกิจไต้หวัน พบว่ามูลค่าการค้าของไต้หวันกับมิตรประเทศเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่องจาก โดยในปี ค.ศ. 2016 มีมูลค่า 95,832.77 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น เป็น 116,696.34 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2018 แสดงให้เห็นว่าไต้หวันกระตือรือร้น ในการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศเป็นอย่างมากจากการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy แต่ไต้หวันพบกับอุปสรรคในการดำเนินนโยบายจากสถานการณ์การแพร่ ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในช่วงปี ค.ศ.2019-2020 ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการค้าของไต้หวัน ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการค้ากับจีนในช่วงเดียวกันพบว่ามูลค่าการค้าของไต้หวัน กับจีนมีทิศทางเช่นเดียวกัน โดยในปี ค.ศ. 2016- ค.ศ. 2018 ไต้หวันมีมูลค่าการค้ากับจีนเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่องจาก 117,727.29 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2016 เป็น 150,291.82 พันล้าน ดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2018 และลดลงช่วงสถานการณ์โควิด-19 เช่นกัน

หากมองในฝั่งจีน พบว่ามูลค่าการค้าของจีนกับไต้หวันในปี ค.ศ. 2016 (มกราคม- ตุลาคม) มีมูลค่า 143.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจาก 6.1% จากปีก่อน และลดลงเหลือ 141.35

พินล้านดอลลาร์สหรัฐ ปี ค.ศ. 2017 (มกราคม-กันยายน)⁷⁹ นอกจากนี้เมื่อศึกษามูลค่าการลงทุนของไต้หวันในจีน พบว่าตั้งแต่ ค.ศ. 2016- ค.ศ.2020 ไต้หวันลงทุนในจีนลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 9,670,731.6 พินล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2016 เหลือเพียง 5,906,489.07 พินล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2020⁸⁰ ขณะเดียวกันไต้หวันขยายการลงทุนในมิตรประเทศ ในปี ค.ศ. 2016 มูลค่าการลงทุนของไต้หวันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4.2 พินล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 73.3% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในเวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียตามลำดับ อีกทั้งในปี ค.ศ. 2017 ไต้หวันขยายการลงทุนในอินเดียถึงสองเท่าจากปี ค.ศ.2016 เป็นมูลค่า 30.56 ล้านดอลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ผลจากการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ทำให้มิตรประเทศเข้ามาลงทุนในไต้หวันเพิ่มมากขึ้น ข้อมูลในปี ค.ศ. 2018 มิตรประเทศเข้าลงทุนในไต้หวันมูลค่า 392 ล้านดอลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นถึง 43% จากปีก่อน⁸¹

มูลค่าการส่งออกของไต้หวันในช่วง ค.ศ. 2016-ค.ศ. 2020 พบว่าจีนยังคงเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของไต้หวันคิดเป็น 28.67% ของมูลค่าการส่งออก โดยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากปี ค.ศ. 2016 มีมูลค่าการส่งออก 73,733.6 พินล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นมูลค่า 102,446.98 พินล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2020 ขณะที่มูลค่าการส่งออกไปยังมิตรประเทศเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2016 มีมูลค่า 59,233.24 พินล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นมูลค่า 68,083.02 พินล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2019 โดย 3 ประเทศส่งออกสูงสุดได้แก่ สิงคโปร์ เวียดนาม และมาเลเซียตามลำดับ นโยบาย New Southbound Policy สร้างโอกาสในการส่งออกให้ไต้หวัน เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกจากมิตรประเทศ พบว่านับตั้งแต่การดำเนินนโยบายไต้หวันมีมูลค่าการส่งออกไปยังมิตรประเทศเพิ่มขึ้นจากเดิม อาทิ ในปี ค.ศ. 2018 ไต้หวันส่งออกไปยังมาเลเซียเพิ่มขึ้น 26.3% ไต้หวันส่งออกไปยังอินเดียเพิ่มขึ้น 25.24%⁸²

สรุปได้ว่าจีนในฐานะรัฐใหญ่ยังคงเป็นตลาดที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของไต้หวัน ขณะเดียวกันความตึงเครียดทางการเมืองจากหลักการจีนเดียว (One China)

⁷⁹ "The Statistics of Mainland-Taiwan Trade and Economic Cooperation in January-September 2017," Ministry of Commerce People's Republic of China, updated November 1, 2017, accessed June 13, 2022, <http://english.mofcom.gov.cn/article/statistic/lanmubb/hkmacaotaiwan/201803/20180302719619.shtml>.

⁸⁰ "Statistics Chart," MOEAIC, updated May, 2022, accessed June 13, 2022, https://www.moeaic.gov.tw/business_category.view?lang=en&seq=3.

⁸¹ "Approved Investment in Taiwan from Nsp Countries Soars over 40% in 2018," Taiwan News, updated January 21, 2019, accessed June 13, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3622082>.

⁸² "Trade Statistic."

เป็นหนึ่งในเหตุผลของไต้หวันในการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมกับจีน ไต้หวันรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับจีนและรู้ตัวเองว่าไม่สามารถที่จะมีอำนาจเหนือจีนได้ ทั้งนี้ไต้หวันเป็นรัฐเล็กแต่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงกว่ามิตรประเทศที่ส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ไต้หวันจึงแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจจากนโยบาย New Southbound Policy ผ่านการร่วมมือทางการค้าและการลงทุนกับมิตรประเทศ เพื่อขยายอำนาจทางเศรษฐกิจของไต้หวัน แต่ขณะเดียวกันจีนก็มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจในมิตรประเทศเช่นกัน แสดงให้เห็นว่านโยบาย New Southbound Policy ของไต้หวันประสบความสำเร็จในการถ่วงดุลอำนาจจีนและบรรลุผลที่ต้องการลดการพึ่งพาจีนทางเศรษฐกิจได้ดีกว่านโยบาย Go South ของรัฐบาลไต้หวันในอดีตในระดับหนึ่ง ผ่านการเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศเพื่อแย่งส่วนแบ่งทางการค้ากับจีนและการเป็นหุ้นส่วนสำคัญของมิตรประเทศในภาคการส่งออกสินค้าและชิ้นส่วนในการผลิตอุตสาหกรรม

การถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมภายใต้บุคคลเป็นศูนย์กลาง

นโยบาย New Southbound Policy มีแนวทางการดำเนินนโยบายที่สำคัญคือการให้บุคคลเป็นศูนย์กลางและแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อม ในช่วงรัฐบาลไช่ อิงเหวิน ไต้หวันมีท่าทีแข็งกร้าวต่อจีนทำให้ได้รับแรงกดดันและการรุกรานจากจีน ไต้หวันได้สร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การเกษตร การท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ไต้หวันและมิตรประเทศได้รับประโยชน์จากความร่วมมือและการยับยั้งและรักษาความมั่นคงของรัฐเล็กจากการขยายอำนาจของจีน

แรงกดดันจากจีนที่ต้องการผนวกรวมไต้หวันของจีนจากหลักการจีนเดียวส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวของไต้หวัน รัฐบาลจีนออกมาตรการสั่งห้ามประชาชนในประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในไต้หวันด้วยตนเอง⁸³ ทำให้ไต้หวันต้องสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับมิตรประเทศผ่านนโยบาย New Southbound Policy โดยไต้หวันให้สิทธิยกเว้นวีซ่าแก่นักท่องเที่ยวจากมิตรประเทศ ส่งผลให้ในปี ค.ศ. 2016-2019 นักท่องเที่ยวจากมิตรประเทศมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากสำนักท่องเที่ยวไต้หวัน พบว่านักท่องเที่ยวจากจีนยังคงเข้ามาเที่ยวในไต้หวันสูงกว่านักท่องเที่ยวจากมิตรประเทศรวมกัน แต่มีจำนวนลดลงจากก่อนการดำเนินนโยบาย อีกทั้งในปี ค.ศ. 2019 จำนวนนักท่องเที่ยวจากมิตรประเทศ 18 ประเทศ เข้ามายังไต้หวันจำนวน 2,772,159 คน

⁸³ "China to Stop Issuing Individual Travel Permits to Taiwan," BBC, updated July 31, 2019, accessed June 12, 2022, <https://www.bbc.com/news/world-asia-49178314>.

สูงกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจีนในปีเดียวกันที่มีจำนวน 2,714,065 คน⁸⁴ แสดงให้เห็นว่านโยบาย New Southbound Policy ประสบผลสำเร็จในการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวจากมิตรประเทศมายังไต้หวันมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ยังได้รับผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวจีนเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดจากมาตรการที่รัฐบาลจีนกำหนด ดังนั้นการเปิดรับนักท่องเที่ยวส่งผลดีต่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของไต้หวัน

การสร้างความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศโดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนบุคลากร ความรู้ ทักษะและวัฒนธรรม เป็นจุดแข็งของนโยบาย New Southbound Policy ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นศูนย์กลาง (people-centered) ซึ่งเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับจีนโดยเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนามิตรประเทศผ่านการพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการลงทุนการศึกษา โครงการแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการเกษตร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันในระดับนานาชาติ ซึ่งจะทำให้ไต้หวันมีบทบาทหลักในการเป็นผู้ช่วยเหลือการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาวิชาการและนวัตกรรมให้กับมิตรประเทศ

ไต้หวันบ่มเพาะแรงงานจากมิตรประเทศโดยการให้ทุนการศึกษาในการเข้ามาศึกษาต่อที่ไต้หวัน เนื่องจากไต้หวันมีความต้องการแรงงานทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการทำให้แรงงานจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้ามาทำงานที่ไต้หวันเป็นจำนวนมาก นโยบาย New Southbound Policy จึงเป็นการดึงดูดแรงงานจากมิตรประเทศให้เข้ามาทำงานในไต้หวันโดยให้การสนับสนุนการพัฒนาแรงงานทั้งด้านความรู้ ภาษา วัฒนธรรม รวมถึงการใช้ชีวิตในไต้หวันของแรงงาน อีกทั้งพัฒนาบุตรของแรงงานจากมิตรประเทศ เพื่อบ่มเพาะให้เป็นแรงงานที่มีศักยภาพในตลาดแรงงานไต้หวันใช้แรงงานเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ความรู้ ทักษะ รวมถึงวัฒนธรรมที่ได้รับจากการมาทำงานที่ไต้หวันถ่ายทอดไปให้แก่คนรอบข้างเมื่อกลับประเทศบ้านเกิด ขณะเดียวกันนโยบาย BRI ของจีนสร้างความร่วมมือทางการศึกษาแก่มิตรประเทศและเปิดรับแรงงานจากมิตรประเทศเข้าไปทำงานในจีนเพิ่มมากขึ้น จีนจึงเป็นคู่แข่งในการสร้างบทบาทในด้านการศึกษาและการพัฒนาแรงงานที่สำคัญของไต้หวัน แต่ไต้หวันมีข้อได้เปรียบในการดึงดูดนักศึกษาจากมิตรประเทศจากความเป็นประชาธิปไตยทำให้นักศึกษามีอิสระมากกว่าจีนที่มีข้อจำกัดจากรัฐบาลจีน เช่น การห้ามไม่ให้นักศึกษามีการเคลื่อนไหวหรือต่อต้านรัฐบาล การให้นักศึกษาต้องเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยมและ

⁸⁴ "Inbound Visitors."

กฎหมายของรัฐบาลจีน เป็นต้น⁸⁵ นโยบาย New Southbound Policy ให้ความสำคัญกับแรงงาน ทำให้ไต้หวันเป็นจุดหมายของแรงงานจากมิตรประเทศในการแสวงหาโอกาสในการทำงานนอกประเทศ ขณะเดียวกันไต้หวันสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนจากมิตรประเทศ

สรุปได้ว่าไต้หวันพยายามผลักดันให้ตนมีบทบาทในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนากับมิตรประเทศเป็นวิธีการของไต้หวันในการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมกับจีน ท่ามกลางการแข่งขันในการเป็นศูนย์กลางการพัฒนามิตรประเทศกับนโยบาย BRI ของจีน ถึงแม้ว่าไต้หวันจะมีข้อจำกัดจากสถานะความเป็นรัฐอธิปไตย แต่ก็ไม่ทำให้ความร่วมมือกับมิตรประเทศเปลี่ยนแปลงไป เห็นได้จากมิตรประเทศยังคงสร้างความร่วมมือกับไต้หวัน โดยไม่ได้สนใจในหลักการจีนเดียว

นโยบาย New Southbound Policy เครื่องมือสร้างแนวร่วมถ่วงดุลอำนาจจีน

รัฐบาลไต้หวันดำเนินนโยบาย New Southbound Policy เป็นเครื่องมือเสริมยุทธศาสตร์ในการถ่วงดุลอำนาจจีนแบบละมุนละม่อมผ่านสร้างมิตรประเทศกับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ภายใต้แนวคิดการสร้างแนวร่วมของมิตรประเทศที่มีความคิดเหมือนกันหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (like-minded nations) ซึ่งไต้หวันพยายามสร้างมิตรประเทศกับประเทศที่มีแนวคิดประชาธิปไตยเพื่อสร้างความมั่นคงร่วมกันในการรักษาความเป็นประชาธิปไตย เสรีภาพ สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไต้หวันต้องการให้ประเทศประชาธิปไตยปกป้องไต้หวันจากการรุกรานของจีน⁸⁶ และใช้ค่านิยมประชาธิปไตยเหมือนกันเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในการเป็นคู่ค้าการส่งออกชิ้นส่วนการผลิตระหว่างกัน⁸⁷ ทำให้ไต้หวันใช้ความได้เปรียบในทางเศรษฐกิจดึงดูดให้มิตรประเทศในประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรัฐเล็กและต้องการพึ่งพารัฐที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจมากกว่าตน เนื่องจากไต้หวันมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกในฐานะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ในอุตสาหกรรม semiconductor อย่างเช่นบริษัท Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) ทำให้นานาประเทศต้องพึ่งพาไต้หวัน สอดคล้องกับแผนงานของนโยบาย New Southbound Policy ในการส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนการผลิต ทำให้รัฐใหญ่ต่างพยายามเข้ามา

⁸⁵ "The Chinese Government Just Issued a New Set of Rules for Foreign Students Studying in China," Quartz, updated June 8, 2017, accessed June 12, 2022, <https://qz.com/1000476/china-has-issued-a-new-set-of-rules-for-foreign-students-studying-at-chinese-universities/>.

⁸⁶ "Taiwan President Urges Unity among Like-Minded Countries to Fight Anti-Democratic Forces," Taiwan News, updated June 25, 2018, accessed July 2, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3466040>.

⁸⁷ "Us, Taiwan Seek 'Like-Minded' Democracies in Supply Chain Shift from China," Reuters, updated September 4, 2020, accessed July 2, 2022, <https://www.reuters.com/article/us-taiwan-usa-trade-idUKKBN25V1DC>.

เป็นมิตรประเทศกับไต้หวันเพื่อใช้ semiconductor เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไต้หวันกับมิตรประเทศ ขณะเดียวกันบริษัท TSMC เป็นหมุดหมายที่รัฐใหญ่ต่างแข่งขันกันเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากไต้หวัน โดยจีนนำหลักการเงินเดียวที่มองว่าไต้หวันเป็นมณฑลหนึ่งของจีนเป็นเหตุผลในการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากอุตสาหกรรม⁸⁸ ขณะที่มิตรประเทศของไต้หวัน เช่น สหรัฐฯ ซึ่งเป็นคู่แข่งทางเศรษฐกิจกับจีน โดยพยายามเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์และส่งเสริมให้บริษัท TSMC เข้าไปตั้งฐานการผลิตในประเทศของตน⁸⁹ แสดงให้เห็นการนำแนวคิด like-minded nations ของไต้หวันในการใช้มิตรประเทศเป็นเครื่องมือในการรักษาความมั่นคงและอาศัยแรงกดดันของมิตรประเทศในการป้องปรามจีนหากจีนใช้กำลังทางทหารกับไต้หวัน เนื่องจากมิตรประเทศยังต้องพึ่งพาเศรษฐกิจกับไต้หวันจึงต้องรักษาผลประโยชน์ของตนเช่นกัน อีกทั้งประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของนโยบาย New Southbound Policy มีรัฐใหญ่อย่าง ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ รวมอยู่ด้วยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด like-minded nations ในการที่ไต้หวัน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีค่านิยมร่วมกันจากการเป็นรัฐประชาธิปไตย และสนับสนุนการรวมกลุ่มที่มีสหรัฐฯ เป็นแกนนำ เนื่องจากสหรัฐฯ มีความสัมพันธ์อันดีและให้การช่วยเหลือไต้หวันมาอย่างยาวนาน จึงทำให้ไต้หวันพยายามดึงกลุ่มแนวร่วมที่มีแนวคิดที่ต้องการสกัดกั้นการขยายอำนาจของจีนมาเป็นมิตรประเทศกับตน เช่น การสร้างมิตรประเทศกับกลุ่มพันธมิตร Five Eyes ซึ่งมีสหรัฐฯ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นสมาชิกโดยมีเป้าหมายในการดำรงรักษาความมั่นคงในภูมิภาคจากการขยายอำนาจของจีน⁹⁰ ทำให้ออสเตรเลียประกาศตัวที่จะร่วมมือกับสหรัฐฯ ในการปกป้องไต้หวัน หากจีนพยายามที่จะใช้กำลังเปลี่ยนแปลงสถานะเดิมของไต้หวัน⁹¹

กล่าวได้ว่าไต้หวันนำแนวคิดการสร้างแนวร่วมมิตรประเทศที่มีความคิดเหมือนกันหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (like-minded nations) เป็นหนึ่งในการเลือกประเทศเป้าหมายนโยบายของ

⁸⁸ "The World Is Dangerously Dependent on Taiwan for Semiconductors," Bloomberg, updated January 26, 2021, accessed July 2, 2022, <https://www.bloomberg.com/news/features/2021-01-25/the-world-is-dangerously-dependent-on-taiwan-for-semiconductors>.

⁸⁹ "Apple Supplier Tsmc to Build a \$12 Billion Chip Factory in the U.S.," , " CNBC, updated May 15, 2020, accessed July 2, 2022, <https://www.cnbc.com/2020/05/15/tsmc-to-build-us-chip-factory.html>.

⁹⁰ "What Is 'Five Eyes', the Intelligence Alliance Us Wants South Korea, India, Japan to Be Part Of," The Print, updated September 9, 2021, accessed July 2, 2022, <https://theprint.in/world/what-is-five-eyes-the-intelligence-alliance-us-wants-south-korea-india-japan-to-be-part-of/730475/>.

⁹¹ "Australia Needs to Help Us Defend Taiwan against China," Taiwan News updated August 4, 2020, accessed July 2, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3980251>.

ไต้หวัน เนื่องจากมิตรประเทศมีค่านิยมที่เหมือนกับไต้หวันหรือยังมีผลประโยชน์ร่วมกันกับไต้หวันจะส่งเสริมการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ให้ถ่วงดุลอำนาจเงินแบบละมุนละม่อมได้มากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าไต้หวันสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศในการถ่วงดุลอำนาจเงินแบบละมุนละม่อมจากการใช้แรงสนับสนุนกับแนวร่วมมิตรประเทศที่มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับไต้หวันในการแสดงออกกดดันและปรามเงินหากเงินรุกรานไต้หวัน

จากการวิเคราะห์นโยบาย New Southbound Policy สามารถตอบคำถามวิจัยได้ว่าไต้หวันรู้ในศักยภาพของตนว่าเป็นรัฐเล็กที่ไม่มีอำนาจทัดเทียมจีนในฐานะรัฐใหญ่ที่กำลังขยายอำนาจทางเศรษฐกิจจากนโยบาย BRI อนึ่งปัจจัยจากนานาประเทศที่ไม่รับรองความเป็นรัฐอธิปไตยของไต้หวันจากหลักการจีนเดียว (One China) ของจีนที่บังคับให้นานาประเทศรับรองจีนโดยชอบธรรมเพียงรัฐเดียวและมองว่าไต้หวันเป็นมณฑลหนึ่งของจีนส่งผลให้ไต้หวันดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ซึ่งมีประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ 18 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ โดยไต้หวันใช้วิธีการสร้างความเป็นมิตรประเทศกับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันผ่านการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจจากการลงนามข้อตกลง กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสร้างความร่วมมือในการพัฒนาประเทศผ่านการแลกเปลี่ยนบุคลากร ความรู้ ประสบการณ์ เทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ไต้หวันมีบทบาทในการพัฒนามิตรประเทศและผลักดันความเป็นรัฐอธิปไตยของไต้หวันที่ไม่ยอมถูกจีนผนวกรวมจากหลักการจีนเดียวได้ การกระทำของไต้หวันสอดคล้องกับการถ่วงดุลอำนาจแบบละมุนละม่อมที่พยายามรวมกลุ่มรัฐเล็กเพื่อรักษาความมั่นคงของตนและยับยั้งการขยายอำนาจของรัฐใหญ่ แต่จากผลการดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ในช่วงรัฐบาลไช่ อิงเหวิน สมัยแรก พบว่า ไต้หวันสร้างมิตรประเทศภายใต้แนวคิด like-minded nations เพื่อรวมกลุ่มประเทศที่มีค่านิยมเหมือนกันและผลประโยชน์ร่วมกับไต้หวันมาเป็นแรงสนับสนุนไต้หวันในการถ่วงดุลอำนาจกับจีน ผ่านการส่งสัญญาณกดดันและปรามเงินที่รุกรานไต้หวัน ซึ่งจะช่วยให้ไต้หวันรักษาสถานะเดิมของตนได้ต่อไป นอกจากนี้ไต้หวันได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากมิตรประเทศเพิ่มมากขึ้นและสามารถทำให้ไต้หวันมีบทบาทในมิตรประเทศจากความร่วมมือในด้านต่าง ๆ โดยไต้หวันแย่งส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจกับจีนในมิตรประเทศจากมูลค่าการค้า มูลค่าการส่งออก จำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนนักศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น โดยจีนไม่สามารถกดดันมิตรประเทศของไต้หวันให้ยกเลิกความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับไต้หวันได้ แต่ไต้หวันยังคงรักษาความสัมพันธ์เดิมกับจีนในแง่ทางเศรษฐกิจเนื่องจากเป็นคู่ค้าที่สำคัญของไต้หวันเช่นเดิม แต่ไต้หวันพยายามลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับจีน

สรุป

รัฐบาลไต้หวันนำโดยประธานาธิบดีไช่ อิงเหวิน จากพรรค DPP ไม่ยอมรับหลักการจีนเดียว (One China) และแสดงออกว่าไต้หวันเป็นรัฐอธิปไตยและไม่ได้เป็นมณฑลหนึ่งของจีน ทำให้ไต้หวัน ถูกกดดันจากจีนส่งผลให้สถานะของไต้หวันในเวทีโลกถูกลดบทบาทลงและถูกตัดความสัมพันธ์ทางการทูต อีกทั้งจีนใช้กำลังทางทหารข่มขู่ไต้หวันจากการที่ไต้หวันต้องการรักษาความเป็นอิสระจากจีน ไต้หวันจึงมองจีนเป็นภัยคุกคาม ประกอบกับไต้หวันต้องการลดการพึ่งพาเงินทางเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลไต้หวันดำเนินนโยบาย New Southbound Policy เพื่อลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจจากจีน ซึ่งเป็นการนำนโยบาย Go South ของรัฐบาลไต้หวันในอดีตมาปรับรูปแบบการดำเนินนโยบายโดยมุ่งไปสนใจประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ จำนวน 18 ประเทศ ทั้งนี้ไต้หวันต้องการสร้างความเป็น “มิตรประเทศ” กับประเทศเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของไต้หวัน ไต้หวันจึงดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตแบบไม่เป็นทางการผ่านการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับทวิภาคีและพหุภาคีระหว่างกันโดยไต้หวันได้ลงนามข้อตกลงทางการค้า กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศและให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคล เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา (people-centered) ซึ่งทำให้ไต้หวันมีบทบาทในการพัฒนามิตรประเทศ อาทิ การพัฒนาทักษะของแรงงานจากมิตรประเทศ ส่งเสริมด้านการศึกษาให้นักศึกษาจากมิตรประเทศการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวจากมิตรประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในไต้หวัน รวมถึงการสร้างความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการเกษตร และ ด้านสังคม เป็นต้น

การดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ส่งเสริมให้ไต้หวันมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยการมีตลาดส่งออกไปยังมิตรประเทศเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับจีนไว้เช่นเดิม นอกจากนี้ไต้หวันมีความสัมพันธ์กับมิตรประเทศที่ใกล้ชิดกันมากขึ้นจากการมีความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เนื่องจากไต้หวันต้องการเป็นผู้นำในการพัฒนามิตรประเทศ โดยมิตรประเทศเห็นความสำคัญของไต้หวันมากขึ้น แต่ในความเป็นจริงมิตรประเทศรอรับการช่วยเหลือในการพัฒนาจากทั้งไต้หวันและจีน ทำให้มิตรประเทศยอมรับในหลักการจีนเดียว และยังคงความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน แต่อย่างไรก็ตามมิตรประเทศมีความสัมพันธ์อันดีกับไต้หวัน ในฐานะมิตรที่คอยช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี

ภายใต้การดำเนินนโยบาย New Southbound Policy ไต้หวันต้องการสร้างความสัมพันธ์กับมิตรประเทศจากแนวคิดการสร้างแนวร่วมที่มีค่านิยมเหมือนกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

(like-minded nations) เพื่อเป็นแรงสนับสนุนในการถ่วงดุลอำนาจจีนแบบละมุนละม่อม โดยส่งเสริมให้ไต้หวันเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจจากการเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ในอุตสาหกรรม semiconductor ที่มีมิตรประเทศต้องพึ่งพาไต้หวัน นอกจากนี้ไต้หวันพยายามสร้างแนวร่วมมิตรประเทศที่มีค่านิยมประชาธิปไตยเหมือนกันเพื่อรักษาความเป็นรัฐอธิปไตยของไต้หวันจากการเงินที่ต้องการผนวกรวมไต้หวัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการถ่วงดุลอำนาจจีนแบบละมุนละม่อมสร้างโดยใช้การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความมั่นคงของไต้หวันในการเพื่อสกัดกั้นการขยายอำนาจของจีนและการผนวกรวมไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน

สรุปได้ว่าไต้หวันไม่สามารถมีบทบาทในการพัฒนามิตรประเทศเหนือจีนได้ จึงดำเนินนโยบาย New Southbound Policy เพื่อรักษาสถานะเดิมที่เป็นอยู่ของตนและใช้แรงสนับสนุนในการมีคงไว้ซึ่งสถานะเดิมของไต้หวันผ่านการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเป้าหมายยุทธศาสตร์ของไต้หวันในฐานะ “มิตรประเทศที่ดีต่อกัน”

บรรณานุกรม

- "Mainstream Public Opinion Rejects the Ccp's Political Framework and Military Intimidation on Taiwan and Opposes Coercion of Taiwan Personnel in Hong Kong to Sign a "Letter of Commitment to One China"." Updated July 16, 2021, accessed May 21, 2022, https://www.mac.gov.tw/en/News_Content.aspx?n=A921DFB2651FF92F&sms=37838322A6DA5E79&s=A4F424ECDFC87A2F.
- "Icao Invites the Republic of China (Taiwan) to Attend the 38th Session of the Icao Assembly." Updated September 14, 2009, accessed April 23, 2022, https://subsite.mofa.gov.tw/enigo/News_Content.aspx?n=DEC7E861B6DE9C7D&sms=B566B811EE0B42F6&s=FBF9F81FC61CED87.
- "Inaugural Address of Roc 14th-Term President Tsai Ing-Wen." Updated May 20, 2016, accessed April 23, 2022, <https://english.president.gov.tw/News/4893>.
- "Inaugural Address of Roc 15th-Term President Tsai Ing-Wen." Updated May 20, 2020, accessed April 23, 2022, <https://english.president.gov.tw/News/6004>.
- "Approved Investment in Taiwan from Nsp Countries Soars over 40% in 2018." Taiwan News, Updated January 21, 2019, accessed June 13, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3622082>.
- al, Bonnie S. Glaser et. "Introduction." In *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan's Regional Integration*, 1-2: Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018.
- "The World Is Dangerously Dependent on Taiwan for Semiconductors." Bloomberg, Updated January 26, 2021, accessed July 2, 2022, <https://www.bloomberg.com/news/features/2021-01-25/the-world-is-dangerously-dependent-on-taiwan-for-semiconductors>.
- "What Does the 1992 Consensus Mean to Citizens in Taiwan?" The Diplomat, Updated November 10, 2018, accessed April 15, 2022, <https://thediplomat.com/2018/11/what-does-the-1992-consensus-mean-to-citizens-in-taiwan>.

- "What Is 'Five Eyes', the Intelligence Alliance Us Wants South Korea, India, Japan to Be Part Of." *The Print*, Updated September 9, 2021, accessed July 2, 2022, <https://theprint.in/world/what-is-five-eyes-the-intelligence-alliance-us-wants-south-korea-india-japan-to-be-part-of/730475/>.
- Bo-jiun, Jing. "Taiwan and Southeast Asia: Opportunities and Constraints of Continued Engagement." *Maryland Series in Contemporary Asian Studies* (2016): 82-85.
- Bonnie S. Glaser, Scoott Kennedy, Derek Mitchell and Matthew P. Funaiolo "People-to-People Exchanges." In *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan's Regional Integration*, 26: Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018.
- Brown, David G. "Are Dpp and Kmt Views of China Converging?". *Global Taiwan Brief* 5 (2020): 5-7.
- Chen, Tan-sun. "The New Southbound Policy and Taiwan's Role in Facilitating Grassroots Connections in the Indo-Pacific Region." *Prospect Journal* 19 (April 2018): 5-7.
- Cheng, T.J. "China-Taiwan Economic Linkage: Between Insulation and Superconductivity." In *Dangerous Strait : The U.S.-Taiwan-China Crisis*: Columbia University Press, 2005.
- "New Southbound Policy: Partnerships Build Health Connections." *Taipei Times*, Updated September 26, 2019, accessed May 30, 2022, <https://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2019/09/26/2003722946>.
- "China to Stop Issuing Individual Travel Permits to Taiwan." *BBC*, Updated July 31, 2019, accessed June 12, 2022, <https://www.bbc.com/news/world-asia-49178314>.
- "China Unhappy as Philippines Signs Investment Deal with Taiwan." *Reuters*, Updated December 8, 2017, accessed June 1, 2022, <https://www.reuters.com/article/us-china-taiwan-philippines-idUSKBN1E217F>.
- Council, Atlantic. "'One China' Policy and China's Approach to Taiwan". In *Chinese Messaging across the Strait* 6, 2020.
- "Cross-Strait Relations." Government Portal of the Republic of China (Taiwan), Updated May, 2021, accessed May 25, 2022, https://www.taiwan.gov.tw/content_6.php.

"Chinese Nationalists Move Capital to Taiwan." History, Updated December 7 2020, accessed April 15, 2022, <https://www.history.com/this-day-in-history/chinese-nationalists-move-capital-to-taiwan>.

"Education Memorandum with Philippines Renewed." Taipei Times, Updated May 29, 2017, accessed May 30, 2022, http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2017/05/29/2003671511?fbclid=IwAR3pbLuNq0gk3tmEATIZ0VX_H7F68aUKzbiUpHq15xZct4Y9QTeGZFCgZ2l.

"76% of Taiwanese Believe Taiwan Already Independent under Status Quo." Taiwan News, Updated March 4, 2022, accessed May 25, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4462234>.

"Taiwan and Philippines Ink Bilateral Investment Agreement, Despite Protests from China." Taiwan News, Updated December 8, 2017, accessed June 6, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3315714>.

"Taiwan Streams Investment to Southeast Asia." Universitas Indonesia, Updated November 8, 2021, accessed June 5 2022, <https://www.feb.ui.ac.id/en/blog/2021/11/08/taiwan-streams-investment-to-southeast-asia/>.

"Foreign Workers in Productive Industries and Social Welfare by Industry and Nationality." Ministry of Labor, Updated May, 2022, accessed May 27, 2022, <https://statdb.mol.gov.tw/html/mon/c12040.htm>.

Glaser Bonnie S., Scott Kennedy, Derek Mitchell and Matthew P. Funairole. "Agriculture and the Nsp." In *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan's Regional Integration*, 53-56: Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018.

———. "Economic Components of the Nsp." In *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan's Regional Integration*, 12-25: Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018.

———. "Education Exchange." In *The New Southbound Policy: Deepening Taiwan's Regional Integration*, 37: Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2018.

"Taiwan's New Southbound Policy Is Decreasing Its Reliance on China." Nikkei Asia, Updated October 4, 2019, accessed May 30, 2022,

<https://asia.nikkei.com/Opinion/Taiwan-s-New-Southbound-Policy-is-decreasing-its-reliance-on-China>.

Hickey, Dennis V. *Foreign Policy Making in Taiwan: From Principle to Pragmatism*. New York: Routledge, 2007.

"The Charts That Show How Trump's "One China" Statements Could Jeopardize Taiwan's Economy." Quartz, 2016, accessed June 5, 2022, <https://qz.com/861507/charted-taiwans-economy-is-more-dependent-on-china-than-ever-before-making-trumps-threats-dangerous/>.

"The Chinese Government Just Issued a New Set of Rules for Foreign Students Studying in China." Quartz, Updated June 8, 2017, accessed June 12, 2022, <https://qz.com/1000476/china-has-issued-a-new-set-of-rules-for-foreign-students-studying-at-chinese-universities/>.

Hsiao, Michael. "Indo-Pacific Development and Stability as Context for Taiwan's New Southbound Policy." *Asia Pacific Bulletin* (2019).

Hsin-Huang Michael Hsiao, Alan Hao Yang, and Liang-Chi Russell Hsiao. "Taiwan's Foreign Policy: Evolution, Challenges and Opportunities." In *The Sage Handbook of Asian Foreign Policy*, edited by Takashi Inoguchi, 11-13. 55 City Road: SAGE Publication, 2020.

"Taiwan's Export to Mainland Hit New High in 2020." Updated January 9, 2021, accessed May 25, 2022, http://www.xinhuanet.com/english/2021-01/09/c_139654465.htm.

Ian, Taylor. "Taiwan's Foreign Policy and Africa: The Limitations of Dollar Diplomacy." *Journal of Contemporary China* 11 (2002): 125-40.

"Inbound Investment from Nsp Target Countries Grows 61.6 Percent." Taiwan Today, Updated March 5, 2021, accessed June 5, 2022, <https://taiwantoday.tw/news.php?unit=6&post=195541>.

"Inbound Visitors." Tourism Statistics Database of the Taiwan Tourism Bureau, Updated June 12, 2022, accessed May 30, 2022, <https://stat.taiwan.net.tw/inboundSearch>.

"International Students Come Together to Taiwan, Where the One-Hundred Thirty Thousand Overseas Student Mark Has Been Passed." Ministry of Education Republic of China (Taiwan), Updated January 28, 2021, accessed May 27, 2022, <https://english.moe.gov.tw/cp-117-25416-d8868-1.html>.

- Jacobs, J. Bruce. "Taiwan: Changes and Challenges." *Australian Journal of International Affairs* 62 (2008): 460-77.
- Jie, Chen. "Foreign Policy of the New Taiwan: Pragmatic Diplomacy in Southeast Asia." *The China Journal* 49 (January 2003): 213.
- "Apple Supplier Tsmc to Build a \$12 Billion Chip Factory in the U.S.", . CNBC, Updated May 15, 2020, accessed July 2, 2022, <https://www.cnbc.com/2020/05/15/tsmc-to-build-us-chip-factory.html>.
- Lee, Wei-chin. "Consensus Found and Consensus Lost: Taiwan's 2016 Election, the "1992 Consensus," and Cross-Strait Relations." In *Taiwan's Political Re-Alignment and Diplomatic Challenges*: Palgrave Macmillan Cham, 2019.
- . "Taiwan's Foreign Aid Policy." *Asian Affairs* 20 (1993): 43-62.
- Liao, Hsiao-chuan. "An Interpretation of Xi's Taiwan Policy - and Taiwan's Response." *The Journal of Indo - Pacific Affairs* (March 2021): 25-29.
- "Mainland Approves More Taiwan Investment Projects." China Daily, Updated December 12, 2015, accessed June 5, 2022, http://www.chinadaily.com.cn/business/2015-12/12/content_22699159.htm.
- "Cabinet Outlines Flagship Projects under New Southbound Policy." Updated August 16, 2017, 2022, <https://nspp.mofa.gov.tw/nsppe/news.php?post=120006&unit=370>.
- "Moe Unveils Measures to Support New Southbound Policy." New Southbound Policy Portal, Updated August 26, 2016, accessed May 28, 2022, https://nspp.mofa.gov.tw/nsppe/content_tt.php?post=102472.
- "New Southbound Policy Powers Taiwan 2017 Exports." New Southbound Policy Portal, Updated January 22, 2018, accessed June 5, 2022, <https://nspp.mofa.gov.tw/nsppe/news.php?post=128301&unit=390>.
- "New Southbound Policy Promotion Plan." Updated September 22, 2016, accessed May 25, 2022, <https://www.ey.gov.tw/otnen/64C34DCA8893B06/9c560855-1ecd-4f58-9c3f-c065d9e58f89>.
- Olsen, Brian. "The Role of Dollar Diplomacy in China-Taiwan Diplomatic Competition in the Caribbean and Central America." Simon Fraser University, 2009.
- Pape, Robert A. "Soft Balancing against the United States." *International Security* 30 (Summer 2005): 7-45.

- "What's Next for Taiwan's New Southbound Policy in Tsai's Second Term." *The Diplomat*, Updated January 15, 2020, accessed April 15, 2022, <http://thediplomat.com/2020/01/whats-next-for-taiwans-new-southbound-policy-in-tsais-second-term/>
- Paul, T.V. "Introduction." In *Balance of Power: Theory and Practice in the Century 3*. California: Stanford University Press, 2004.
- "Taiwan President Urges Unity among Like-Minded Countries to Fight Anti-Democratic Forces." *Taiwan News*, Updated June 25, 2018, accessed July 2, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3466040>.
- "Taiwan: A Potential Economic Partner for South Asia." ISAS Working Paper, Updated December 30, 2020, accessed June 8, 2022, <https://nus.edu.sg/papers/taiwan-a-potential-economic-partner-for-south-asia/>
- Roy, Denny. "Prospect for Taiwan Maintaining Its Autonomy under Chinese Pressure." *Asian Survey* 57 (November/December 2017): 1137-38.
- . "Taiwan's Potential Role in the Free and Open Indo-Pacific Strategy Convergence in the South Pacific." *NBR Special Report* 77 (March 2019): 1-13.
- Scott, David. "Taiwan's Pivot to the Indo-Pacific." *Asia-Pacific Review* 26 (May 2019): 29-57.
- Shattuck, Thomas J. "The Race to Zero? : China's Poaching of Taiwan's Diplomatic Allies." *Orbis* 64, no. 2 (February 2020): 334-52.
- "Who Invites 'Chinese Taipei' to Wha." *Taipei Times*, Updated April 30, 2009, accessed April 23, 2022, <https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2009/04/30/2003442391>.
- "Statistics Chart." MOEAIC, Updated May, 2022, accessed June 13, 2022, https://www.moeaic.gov.tw/business_category.view?lang=en&seq=3.
- "The Statistics of Mainland-Taiwan Trade and Economic Cooperation in January-September 2017." Ministry of Commerce People's Republic of China, Updated November 1, 2017, accessed June 13, 2022, <http://english.mofcom.gov.cn/article/statistic/lanmubb/hkmacaotaiwan/201803/20180302719619.shtml>.

- "Australia Needs to Help Us Defend Taiwan against China." Taiwan News Updated August 4, 2020, accessed July 2, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3980251>.
- "Taiwan - Education." The International Trade Administration, Updated August 11, 2019, accessed May 27, 2022, <https://www.export.gov/apex/article?id=Taiwan-Education>.
- "Taiwan Gdp Falls for First Time in 6 Years." CNBC, Updated October 15, 2015, accessed June 8, 2022, <https://www.cnbc.com/2015/10/30/taiwan-gdp-falls-for-first-time-in-6-years.html>.
- "Taiwan's Pivot to Southeast Asia." The Asean Post, Updated May 26, 2018, accessed June 6, 2022, <https://theaseanpost.com/article/taiwans-pivot-southeast-asia>.
- "Guidelines for the New Southbound Policy." Updated August 16, 2016, accessed May 25, 2022, <https://newsouthboundpolicy.trade.gov.tw/English/PageDetail?pageID=50&nodeID=94>.
- "Trade Statistic." Bureau of Foreign Trade Ministry of Economic Affairs (Taiwan), Updated June 30, 2022, accessed May 25, 2022, <https://cuswebo.trade.gov.tw/FSCE010F/FSCE010F>.
- "Trade Statistic." Bureau of Foreign Trade Ministry of Economic Affairs (Taiwan), Updated June 30, 2022, accessed June 13, 2022, <https://cuswebo.trade.gov.tw/FSCE010F/FSCE010F>.
- "Tsai: Taiwan Can Help Asia, Asia Can Help Taiwan." Radio Taiwan International, Updated October 11, 2018, accessed May 30, 2022, <https://en.rti.org.tw/news/view/id/90987>.
- "Taiwan in Talks with Southeast Asian Countries for New Migrant Worker Sources." Taiwan News, Updated December 2, 2020, accessed May 27, 2022, <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4067593>.
- "Us, Taiwan Seek 'Like-Minded' Democracies in Supply Chain Shift from China." Reuters, Updated September 4, 2020, accessed July 2, 2022, <https://www.reuters.com/article/us-taiwan-usa-trade-idUKKBN25V1DC>.

- "Former Taiwan President Ma on One China, the 1992 Consensus, and Taiwan's Future." Brookings, Updated March 16, 2017, accessed April 23, 2022, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/03/16/former-taiwan-president-ma-on-one-china-the-1992-consensus-and-taiwans-future/>.
- "Biding Time: The Challenge of Taiwan's International Status." Brookings, Updated November 17, 2017, accessed April 23, 2022, https://www.brookings.edu/research/biding-time-the-challenge-of-taiwans-international-status/?fbclid=IwAR1M_U5NFbzM6gpmmBsG0ttmvL_QEiA53B2vMf4Fkkg32RA75KuY1L3izw0.
- "Pla Sent Nearly 200 Aircraft near Taiwan in Record Month." globaltime, Updated November 1, 2021, accessed May 20, 2022, <https://www.globaltimes.cn/page/202111/1237849.shtml>.
- Yang, Alan H. "Strategic Highlights of Taiwan's People-Centered New Southbound Policy."(2019). Published electronically April 10.
- "Taiwan's Southbound Practices Vs China's Belt & Road." Taiwan Insight, Updated October 4, 2017, accessed April 23, 2022, <https://taiwaninsight.org/2017/10/04/taiwans-southbound-practices-vs-chinas-belt-road/>.
- "Taiwan's Southbound Practices Vs China's Belt & Road." Taiwan Insight, Updated October 4, 2017, accessed June 8, 2022, <https://taiwaninsight.org/2017/10/04/taiwans-southbound-practices-vs-chinas-belt-road/>.
- "Executive Summary: The Taiwan Relations Act after 20 Years: Keys to Past and Future Success." The Heritage Foundation, Updated April 16, 1999, accessed April 23, 2022, <https://www.heritage.org/asia/report/executive-summary-the-taiwan-relations-act-after-20-years-keys-past-and-future-succes>.
- "Yushan Forum Fosters Strong Ties under New Southbound Policy." Taiwan Today, Updated October 11, 2017, accessed June 5, 2022, <https://taiwantoday.tw/news.php?unit=0&post=122965>.

Zelikow, Robert D. Blackwill and Philip. "China Confronts Taiwan." In *The United States, China, and Taiwan: A Strategy to Prevent War.*, 26: Council on Foreign Relations, 2021.

เครือรัฐติกาล, สิทธิพล. "นโยบายมุ่งใต้" ของหลี่เติงฮุย และการกระชับความสัมพันธ์กับอาเซียนในทศวรรษ 1990." In *อาเซียนในมุมมองของไต้หวัน*, 41-48. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ (ISC) กระทรวงการต่างประเทศ, 2565.

เดโชอิริรัตน์, อองอาจ. *เบื้องลึกเบื้องหลังความสัมพันธ์ไทย-ไต้หวัน ภายใต้นโยบายจีนเดียว*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551. 2.

"การประชุมสัมมนา Yushan Forum ครั้งที่ 4 ปิดฉากลงอย่างสมบูรณ์ แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจแน่วแน่ในการร่วมจับมือสร้างอนาคตที่ยืดหยุ่น ระหว่างไต้หวันและประชาคมโลก." NEW SOUTHBOUND POLICY PORTAL, Updated October 12, 2020, accessed June 5, 2022, <https://nsp.p.mofa.gov.tw/nsp.pth/print.php?post=186943&unit=480>.

จันทร์ธนะกุล, รุ่งทิพย์. "การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของไต้หวันและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ. 1988-2018)." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.

———. "การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของไต้หวันและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ. 1988-2018)." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ณัชพล สังขะโห
วัน เดือน ปี เกิด	17 เมษายน 2538
สถานที่เกิด	จ.นครสวรรค์
วุฒิการศึกษา	1. ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจและคอมพิวเตอร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2. รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่อยู่ปัจจุบัน	8 หมู่ 1 ต.ตลุก อ.สรรพยา จ.ชัยนาท 17150
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY